אין פודין את השבויין יותר על כדי דמיהם מפני תקון העולם [2]**הא בכדי דמיהן פודין אע"ג דפרקונה יותר על כתובתה ורמינהי נשבית והיו מבקשין ממנו עד עשרה בכתובתה** [3]**פעם ראשונה פודה מכאן ואילך רצה פודה רצה אינו פודה ר"ש בן גמליאל אומר אם היה פרקונה כנגד כתובתה פודה אם לאו אינו פודה רבן שמעון בן גמליאל תרי קולי אית ליה: לקתה חייב לרפאותה: תנו רבנן** [4]**אלמנה ניזונת מנכסי יתומין וצריכה רפואה הרי היא כמזונות רבן שמעון בן גמליאל אומר** [5]**רפואה שיש לה קצבה נתרפאת מכתובתה שאין לה קצבה הרי היא כמזונות אמר רבי יוחנן עשו הקזת דם בארץ ישראל כרפואה שאין לה קצבה קריביה דרבי יוחנן הוה להו איתת אבא דהות צריכה רפואה כל יומא אתו לקמיה דר' יוחנן אמר להו** [6]**איזילו קוצו ליה מידי לרופא אמר רבי יוחנן** [7]**עשינו עצמינו כעורכי הדיינין מעיקרא מאי סבר ולבסוף מאי סבר מעיקרא סבר** [8]**ומבשרך לא תתעלם ולבסוף סבר** [9]**אדם חשוב שאני: מתני'** [10]**לא כתב לה** [11]**בנין דכרין דיהוו ליכי מינאי אינון ירתון כסף כתובתיך יתר על חולקהון דעם אחוהון חייב שהוא תנאי ב"ד** [12]**בנן נוקבן דיהוין ליכי מינאי יהוין יתבן בביתי ומיתזנן מנכסי עד דתלקחון לגוברין חייב שהוא תנאי בית דין** [13]**את** [14]**תהא יתבא בביתי ומיתזנא מנכסי כל ימי** [15]**מיגר אלמנותיך בביתי חייב שהוא תנאי בית דין כך היו אנשי ירושלים כותבין** [16]**אנשי גליל היו כותבין כאנשי ירושלים אנשי יהודה היו כותבין עד שירצו היורשין ליתן לך כתובתיך לפיכך אם רצו יורשין נותנין לה כתובתה ופוטרין אותה: גמ' אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי מפני מה התקינו כתובת בנין דכרין כדי שיקפוץ אדם ויכתוב לבתו כבנו ומי איכא מידי דרחמנא אמר ברא לירות ברתא לא תירות ואתו רבנן ומתקני דתירות ברתא הא נמי דאורייתא הוא דכתיב** [2]**קחו נשים והולידו בנים ובנות וקחו לבניכם נשים ואת בנותיכם תנו לאנשים** [3]**בשלמא בנים בידיה קיימי אלא בנתיה מי קיימן בידיה הא** [4]**קא משמע לן דנלבשה וניכסה וניתיב לה מידי כי היכי דקפצי עלה ואתו נסבי לה ועד כמה אביי ורבא דאמרי תרוייהו** [5]**עד לעישור נכסי ואימא דאב לירות דבעל לא לירות אם כן אב נמי מימנע ולא כתב ואימא היכא דכתב אב** [6] **לכתוב בעל היכא דלא כתב אב לא לכתוב בעל** [7]**לא פלוג רבנן בת בין הבנים נמי תירות כנחלה שויוה רבנן בת בין הבנות תירות לא פלוג רבנן ותיגבי ממטלטלי ככתובה שויוה רבנן תטרוף ממשעבדי** [8]**ירתון תנן ואימא אף על גב דליכא** [9]**מותר דינר** [10]**במקום דקא מיעקרא נחלה דאורייתא לא תקינו רבנן רב פפא איעסק ליה לבריה בי אבא סוראה אזיל למיכתב לה כתובתה שמע יהודה בר מרימר נפק אתא איתחזי ליה כי מטו לפיתחא הוה קא מפטר מיניה אמר ליה ניעול מר בהדאי**

חזייה

[6]אין פודין את השבויין יותר על כדי דמיהם מפני תקון העולם [2]הא בכדי דמיהן פודין אע"ג דפרקונה יותר על כתובתה ורמינהי נשבית והיו מבקשין ממנו עד עשרה בכתובתה [3]פעם ראשונה פודה מכאן ואילך רצה פודה רצה אינו פודה ר"ש בן גמליאל אומר אם היה פרקונה כנגד כתובתה פודה אם לאו אינו פודה רבן שמעון בן גמליאל תרי קולי אית ליה: לקתה חייב לרפאותה: תנו רבנן [4]אלמנה ניזונת מנכסי יתומין וצריכה רפואה הרי היא כמזונות רבן שמעון בן גמליאל אומר [5]רפואה שיש לה קצבה נתרפאת מכתובתה שאין לה קצבה הרי היא כמזונות אמר רבי יוחנן עשו הקזת דם בארץ ישראל כרפואה שאין לה קצבה קריביה דרבי יוחנן הוה להו איתת אבא דהות צריכה רפואה כל יומא אתו לקמיה דר' יוחנן אמר להו [6]איזילו קוצו ליה מידי לרופא אמר רבי יוחנן [7]עשינו עצמינו כעורכי הדיינין מעיקרא מאי סבר ולבסוף מאי סבר מעיקרא סבר [8]ומבשרך לא תתעלם ולבסוף סבר [9]אדם חשוב שאני: מתני' [10]לא כתב לה [11]בנין דכרין דיהוו ליכי מינאי אינון ירתון כסף כתובתיך יתר על חולקהון דעם אחוהון חייב שהוא תנאי ב"ד [12]בנן נוקבן דיהוין ליכי מינאי יהוין יתבן בביתי ומיתזנן מנכסי עד דתלקחון לגוברין חייב שהוא תנאי בית דין [13]את [14]תהא יתבא בביתי ומיתזנא מנכסי כל ימי [15]מיגר אלמנותיך בביתי חייב שהוא תנאי בית דין כך היו אנשי ירושלים כותבין [16]אנשי גליל היו כותבין כאנשי ירושלים אנשי יהודה היו כותבין עד שירצו היורשין ליתן לך כתובתיך לפיכך אם רצו יורשין נותנין לה כתובתה ופוטרין אותה: גמ' אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי מפני מה התקינו כתובת בנין דכרין כדי שיקפוץ אדם ויכתוב לבתו כבנו ומי איכא מידי דרחמנא אמר ברא לירות ברתא לא תירות ואתו רבנן ומתקני דתירות ברתא הא נמי דאורייתא הוא דכתיב [2]קחו נשים והולידו בנים ובנות וקחו לבניכם נשים ואת בנותיכם תנו לאנשים [3]בשלמא בנים בידיה קיימי אלא בנתיה מי קיימן בידיה הא [4]קא משמע לן דנלבשה וניכסה וניתיב לה מידי כי היכי דקפצי עלה ואתו נסבי לה ועד כמה אביי ורבא דאמרי תרוייהו [5]עד לעישור נכסי ואימא דאב לירות דבעל לא לירות אם כן אב נמי מימנע ולא כתב ואימא היכא דכתב אב [6] לכתוב בעל היכא דלא כתב אב לא לכתוב בעל [7]לא פלוג רבנן בת בין הבנים נמי תירות כנחלה שויוה רבנן בת בין הבנות תירות לא פלוג רבנן ותיגבי ממטלטלי ככתובה שויוה רבנן תטרוף ממשעבדי [8]ירתון תנן ואימא אף על גב דליכא [9]מותר דינר [10]במקום דקא מיעקרא נחלה דאורייתא לא תקינו רבנן רב פפא איעסק ליה לבריה בי אבא סוראה אזיל למיכתב לה כתובתה שמע יהודה בר מרימר נפק אתא איתחזי ליה כי מטו לפיתחא הוה קא מפטר מיניה אמר ליה ניעול מר בהדאי

חזייה

נדוניא לא חלקו: **בא בין הבנים פירות.** [6][כיון דטעמא משום נדוניא הוא היכא דאין לו בנים ממנה אלא] יש לו בת מן אשה אחת ובנים מן האחרת תטול בת היחידה כתובת אמה לירש נדוניא שנתן אבי אמה שנא דתקון בנין דכרין: **בנחלה שויוה רבנן.** דירתון תנן ואין בת יורשת בין הבנים: **בא בין הבנות פירות.** יש לו בת מן אשה אחת ובנות מן האחרת תטול בת היחידה כתובת אמה לירש נדוניית אבי אמה דהא ת"ל שויוה כנחלה לבת בין הבנות: **לא פלוג רבנן.** במשפט כתובת בנין דכרין דבת בין הבנים לא תשקול ובת בין הבנות תשקול: **ותגבי ממטלטלי.** כיון דטעמא משום נדוניית אבי האם הוא אלמה אמרינן לעיל (דף נ:) כשם שאין הבנים יורשין אלא מקרקע ואוקימנא בכתובת בנין דכרין: **ככתובה שויוה רבנן.** ומטלטלי דיתמי לא משתעבדי לשטרא: **תטרוף ממשעבדי.** אי ככתובה שויוה ולקמן פליגי בה ברים פרק אע"פ [נה.]: **ירתון תנן.** ואין ירושה במשועבדין: **ואימא אע"ג דליכא מותר דינר.** יתר על שתי המתודות יטלו כתובת אמם כדין בנין דכרין אלמה תנן בפרק מי שהיה נשוי (לקמן נא.) אין שם אלא שתי כתובות חולקין בשוה: **מקום דמיעקרא נחלה דאורייתא.** משום נחלה דרבנן: **לא תקון רבנן.** נחלה דידהו לעקור נחלת חלוקה שוה לגמרי שהיא מן התורה הלכך כי איכא מותר דינר שיחלקוהו בשוה בנחלה דאורייתא יטלו אלו כתובת אמן ואלו כתובת אמן משום נחלה דרבנן ואי לא לא: **כי אבא סוראה.** חמיו היה והשיא רב פפא לבנו אחות אשתו דאלמנין בגלו נערות (לעיל לט:) אמרה לי בת אבא סוראה כי נהמא אקוצא בחיוכי דאלמנין (דף יד:) נמי אמרינן אים ושתי נשים שאין מטילין לכים אחד כגון רב פפא ובת אבא סוראה: **מזיל.** רב פפא לבית אבי הנערה לכתובה ושם יפסוק אביה ויכתוב לה בנדוניתה מה שיכתוב: **כי מטו לפתחא.** דאבא סוראה: **הוה מיפטר מיניה.** יהודה נטל רשות מרב פפא לחזור לאחויו:

חזיה

מסורת הש"ס

[6] גיטין מה. ע"ב. [7] [תוספתא פ"ד], [8] לקמן פו. ע"ב, [9] [ברכות יט. וש"נ], [10] [ב] ב"ב קלא., [11] ג"ז שם, [12] [לקמן קנ.], [13] [במשנה שבמציעא אימא מיגר. וימשכו [בראשית לז] מתרגם ונגידו עי' תוי"ט], [14] [לקמן לה:], [15] קדושין לג., [16] [יבמות סו. קו. ב"מ נג.], [17] [לקמן נה. ב"ב קלא.], [18] [לקמן לא.], [19] [קדושין ב:], [20] נ"י א"י, [21] [שייך לעיל נא. במשנה],

הגהות הב"ח

(א) גמ' היכא דכתב אב (לכתוב וכו' לא לכתוב בעל) תמ"מ. וכ"כ ס"ל לא גרסינן ליה: (ב) תוס' ד"ה תטרוף וכו' שיש גם המקשה. נ"ב עיין בפ' אע"פ דף נה:

מוסף רש"י

עשינו עצמינו כעורכי הדיינין. כקרוב של בעל דין או מהיכי הבא אצל דיינין ועורכו בראיות אחר זכות מהיכי או קרובי (לקמן פו. ועי' רש"י אבות פ"א מ"ח). אדם חשוב שאני. לפי שלמדין דימיון דיש שיעבא אף שלא לקרובים (שם). בנין דכרין כו'. היו לו שתי כסים כתובת האמת גדולה משל מכירתה ומתו שתיהן בחייו וירשה, אעפ"כ לא בעלה כתובתה אלא בניה, אם יש לה בן זכר הימנו, וכשבאין לחלוק בניו בנכסי אחר מותו, נוטלין אלו כתובת אמן ואלו כתובת אמן ואשאר חולקין בשוה. ואין יכולין בני הקיימת לומר אנו נעול כתובת אמנו שהיא בבעלת חוב, ותתפס אל תטלו שאין לאמכם כתובה שהרי בעלה ירשה (ב"ק פט:) וכני שניה אפילו הן נקנות נוטלין כתובת אמן כחוב גמור, שהרי נתחלמנה מאביהן, וכני ראשונה אם יש זכרים נוטלין כתובת אמן ואע"ג דמתה בחייו (יבמות צא.). שהוא תנאי ב"ד. שכית דין תקנו כתובת בנין דכרין (רשב"ם ב"ב קלא.). כדי שיקפוץ אדם ויכתוב לבתו כבנו. דאם נותן לבתו אינו יוצא מזרעו אם כתו מתה קודם בעלה שיבא בניה את כתובתה אחר מות אביהם (שם). אלא בנתיה מי קיימן בידיה. כלום יכול להרגיל לה אנשים להשיאה דאמר קרא ואת בנותיכם תנו לאנשים (קדושין ל.). ירתון תנן. אינון ירתון כסף כתובתיך ויכולה לא טרפא לקרובות (לקמן נה.).

תוספות רי"ד (המשך)

בנ"ד הם יורשין כל הכתוב בשטר התחובה בין נדוניא בין תוספת רבפ' ר"נ (דף קלא) מקשה והא אין אדם מקנה דבר למי שלא בא לעולם ואפילו לר"מ דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם ה"מ למי שישנו בעולם אבל למי שאינו בעולם לא ומשני תנאי ב"ד שאני: אר"י משום רשב"י מפני מה תקינו כתובת בנ"ד. פי' המורה וכי מאחר שמה"ת בעל יורש את אשתו למה תקינו שיורשי לבנים מה שיורש הוא ממנה דהיינו נדוני' כדי שיקפוץ אדם ליתן לבתו כבנו. פי' שאלמלא לא תקנוהו יהא כאו"א דן בעצמו איך אני נותן נכסי לבתי שמא תמות כחיי בעלה דירשנה ותפול ירושתי כיד אחרים אבל עכשיו יתן לה (המה) (האב) ואומר אפי' תמות בתי בחיי בעלה ירשנה בנה וכך בתי חביבה עלי כבני: ועד כמה פי' זקוק לתת לה אביי ורבא דאמרי תרוייהו עד עישור נכסי. ואימא דאב לירות הדיינו הנדניא הבעל לא לירות הדיינו מנה ומאתים ותוספת. פי' אחרי שהתקנה היא כדי שיקפוץ נתקיים נמי דנדוניא דאב לירות. א"כ פי' דלא יתי לשאר כתובה מימנע אב ולא כתב לבתו. פי' ואמר כך אחרי שזה מקניד על שלו מלהוריש לבני בתי גם אני אמשוך ידי מלהרבות נדוניא: ואימא. פי' כיון דטעם דניתקנה הוא כדי שיקפוץ היכא דכתב אב נדוניא לכתוב בעל להאי תנאה פי' בנ"ד היכא דלא כתב אב לא לכתוב בעל לא פלוג רבנן ז) שלא יהא תנאי כתובה עדיף מכתובה עצמה והשתא דתקון רבנן דמתי'בתא למיגבי כתובה ממטלטלי מיבעיא לי אי גביא נמי כתובת בנ"ד ממטלטלי אי לא ומסתמא דגביא דהא אי לאו דלא להוי תנאי כתובה עדיף מכתובה עצמה הוי מן דינא דליגבי ממטלטלי והשתא דכתובה עצבה גביא איהי נמי גביא: ותטרוף ממשעבדי. פי' אם ככתובה שרינהו כדרך שטורפת האשה דהא כבע"ח היא ונשתעבדו לה קודם לכן ולמה בפ' ר"נ ובפ' אע"פ נמי בשמעתא קמייתא אמרי' לא טרפא ממשעבדי. ירתון תנן. פי' ואין יורשה ממשועבדים. פי' במה ששעבד האב אין הבנים יורשים: ואימא. פי' כיון שהטעם הוא כדי שיקפוץ אע"ג דליכא מותר דינר לתלוק מפני תיקון העולם. שלא יבגילו להעלות על דמיהן: כנגד כתובתה. אבל יותר מכתובתה לא דלא יהא טפל חמור מן העיקר תנאי כתובתה יתר על הכתובה: פרי קולי. לא יותר על דמיה שהיא לאויה לימכר בשוק ולא יותר על כתובתה: ולריכה רפואה הרי היא כמזונות. ואם לריכה רפואה הרי הרפואה כמזונות דמרוויחו מיתתא מינהו: מזונות אין להם קצבה הלכך רפואה שיש לה קצבה שאינה חולה תדיר אינה בכלל מזונות: קוצו ליה מידי לרופא. שיקבל עליו רפואתה עולמית בכך וכך: כעורכי הדיינין. אוהב אחד מבעלי דיינין ומטעים זכיותיו לדיין ועורך [הדין לפני] הדיינין לזכותו מיקרי עורכי הדיינין שעורך את הדיינין להפוך לבם לטובתו של זה: מעיקרא. כשהשיא עלה: ולבסוף. כשנתחרט: מתני' יפר על חולקהון דעם אחוהון. בני אשה אחרת אם תמותי בחיי ואירשך יטלו בנין כתובתיך. ונפקא מינה שאם מרובה היא או שאם יהו בני אשה האחרת מרובים ובנין מועטים ועוד להן שיטלו כתובת אמן והמרובים כתובת אמן ואפי' הכתובות שוות: כל ימי מיגר אלמנותיך. כל ימי משך אלמנותיך: גמ' מפני מה תקנו לכותב בנין דכרין. מאחר שהבעל יורש את אשתו למה תקנו שיורש לבניה מה שירש ממנה דהיינו נדוניא דלא שלה: ויתן לבתו. נדוניא יפה דאילו מתה יירשו בניה: דרחמנא אמר ברא לירות. דכתיב (במדבר כז) איש כי ימות ובן אין לו וגו' הא יש לו בנו יורשו ולא בתו: ותקון דתירות ברתא. שיתן לה האב ממונו שהיו בניו ראויין לירש: בשלמא בנו בידו. נתקן לו אשה שדרכו של איש לחזר על אשה: אלא בתו מי בידו. וכי דרך אשה לחזר על איש: ואימא דאב לירות דבעל לא לירות. כיון דטעמא כדי שיקפוץ ליתן לבתו הוא דתקון נדוניא דיהב אב לבתו לירתון בניה דילה אבל שאר כתובות נכסי הבעל כגון מנה מאתים ותוספת דבעל לא לירתון: אם כן. דלא ירתי לשאר הכתובה: אב נמי מימנע ולא כתב. לבתו אחרי שזה מקפיד על שלו מלהוריש לבני בתי לף אני אמשוך ידי מלהרבות לו נדוניא: היכא דכתב אב כו'. כיון דטעמא משום שיקפוץ אב לתת נדוניא לבתו היא היכא דכתב אב נדוניא לבתו נכתוב בעל תנאי כתובת בנין דכרין והיכא דלא כתב אב נדוניא לבתו לא נכתוב בעל תנאי כתובת בנין דכרין: לא פלוג רבנן. לא חלקו בין כתובה לכתובה אחרי שרוב כתובות יש בהן בת בין הבנים פירות. [6][כיון דטעמא משום נדוניא הוא היכא דאין לו בנים ממנה אלא] יש לו בת מן אשה אחת ובנים מן האחרת תטול בת היחידה כתובת אמה לירש נדוניא שנתן אבי אמה שנא דתקון בנין דכרין: בנחלה שויוה רבנן. דירתון תנן ואין בת יורשת בין הבנים: בא בין הבנות פירות. יש לו בת מן אשה אחת ובנות מן האחרת תטול בת היחידה כתובת אמה לירש נדוניית אבי אמה דהא ת"ל שויוה כנחלה לבת בין הבנות: לא פלוג רבנן. במשפט כתובת בנין דכרין דבת בין הבנים לא תשקול ובת בין הבנות תשקול: ותגבי ממטלטלי. כיון דטעמא משום נדוניית אבי האם הוא אלמה אמרינן לעיל (דף נ:) כשם שאין הבנים יורשין אלא מקרקע ואוקימנא בכתובת בנין דכרין: ככתובה שויוה רבנן. ומטלטלי דיתמי לא משתעבדי לשטרא: תטרוף ממשעבדי. אי ככתובה שויוה ולקמן פליגי בה ברים פרק אע"פ [נה.]: ירתון תנן. ואין ירושה במשועבדין: ואימא אע"ג דליכא מותר דינר. יתר על שתי המתודות יטלו כתובת אמם כדין בנין דכרין אלמה תנן בפרק מי שהיה נשוי (לקמן נא.) אין שם אלא שתי כתובות חולקין בשוה: מקום דמיעקרא נחלה דאורייתא. משום נחלה דרבנן: לא תקון רבנן. נחלה דידהו לעקור נחלת חלוקה שוה לגמרי שהיא מן התורה הלכך כי איכא מותר דינר שיחלקוהו בשוה בנחלה דאורייתא יטלו אלו כתובת אמן ואלו כתובת אמן משום נחלה דרבנן ואי לא לא: כי אבא סוראה. חמיו היה והשיא רב פפא לבנו אחות אשתו דאלמנין בגלו נערות (לעיל לט:) אמרה לי בת אבא סוראה כי נהמא אקוצא בחיוכי דאלמנין (דף יד:) נמי אמרינן אים ושתי נשים שאין מטילין לכים אחד כגון רב פפא ובת אבא סוראה: מזיל. רב פפא לבית אבי הנערה לכתובה ושם יפסוק אביה ויכתוב לה בנדוניתה מה שיכתוב: כי מטו לפתחא. דאבא סוראה: הוה מיפטר מיניה. יהודה נטל רשות מרב פפא לחזור לאחויו:

ז) נראה דאמר כאן וא"ל ותגבי ממטלטלי ככתובה שויוה רבנן שלא יהא תנאי כתובה וכו'.

עין משפט נר מצוה

צח א מיי' פ"ח מהל' מתנות עניים הלכ' יב ופי"ל מהל' אישות הלכה יט) טוש"ע י"ד סי' רנב סעיף ד [וטוש"ע אה"ע סי' עח סעיף כ]:
צט ב ג מיי' פי"ד מהל' אישות הלכה יט סמג לאוין פח טוש"ע אה"ע סי' עח סעיף ב ג:
ק ד מיי' פי"ח שם הל' ה סמג לאוין פה טוש"ע שם סימן עט סעיף ח ופי' לד סעיף ז:
קא ה טוש"ע שם סימן עט סעי' ב:
קב ו מיי' פי"ג שם הלכ' ח ב סמג עשין מח טוש"ע שם סימן סט סעיף ח ב:
קג ז מיי' שם ופי"ע שם הלכה ח סמג עשין מח טוש"ע שם סעיף ב ופי' קיא סעי' ח:
קד ח מיי' פי"ג שם הלכ' ח [ב] ופי"ע הלכה י סמג שם טוש"ע שם סימן סט סעיף ח ב וסימן קיא סעיף ח:
קה ט מיי' פי"ג שם הלכה ח ב ופי"ח שם הלכה ח סמג שם טוש"ע שם סי' סט סעיף ח ב וסימן לג סעיף ג ופי' לד סעיף ח:
קו י מיי' פ"ג שם הלכ' ח סמג לאוין עא טוש"ע שם סימן נח סעיף ח:
קז כ מיי' שם הלכה ג סמג שם טוש"ע שם סי' קיג סעיף ח:
קח ל מיי' פי"ע שם הל' ג סמג עשין מח ולאוין פח טוש"ע שם סי' קיא סעי' ב:

תורה אור השלם

1. הֲלוֹא פְרֹס לָרָעֵב לַחְמֶךָ וְעֲנִיִּים מְרוּדִים תָּבִיא בָיִת כִּי תִרְאֶה עֵרֹם וְכִסִּיתוֹ וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתְעַלָּם:
ישעיה נח ז
2. קְחוּ נָשִׁים וְהוֹלִידוּ בָנִים וּבָנוֹת וּקְחוּ לִבְנֵיכֶם נָשִׁים וְאֶת בְּנוֹתֵיכֶם תְּנוּ לַאֲנָשִׁים וְתֵלַדְנָה בָנִים וּבָנוֹת וּרְבוּ שָׁם וְאַל תִּמְעָטוּ:
ירמיהו כט ו

תוספות רי"ד

פי' ואפילו בכדי דמיה דחד פדיון תקינו ליה רבנן ולא שנים דשב"ג אומר אין פודין את השבויין יותר על דמיהן מפני תקון העולם ופי' משנה הוא בסוף פרק השולח דף (מה) איבעיא להו מפני תקון עולם משום דוחקא דציבורא א"ד משום דלא ניגרו) [לגרבן] וניתי טפי. ת"ש דלוי בר דרגא פדקה לברתיה בחריסר אלפא דינרי. אמר אביי מאן לימא לן שברצון חכמים עביד דלמא שלא ברצון חכמים עביד דלכך מפני תקון העולם הוא שלא יהא השבויים מעלין את השבאים לדמים יקרים. דפיכך אין מלמדים לפדות שבויים מיתר מכדי דמיהן: ת"ר נשבית והיו מבקשים מה עד עשרה בכתובתה פעם ג' פודה מכאן ואילך רצה פודה רצה אינו פודה דברי ר' רשב"ג אומר אם היה פרקונה כנגד כתובתה פודה הרב מפרש נגד כתובתה נגד כל הכתוב בכתובה נגון מנה מאתים ותוספת נדוניא וכל מה שהיה חייב לה ליתן אם בא לגרשה) ואם לא אינו פודה. פי' שלא היה תנאי כתובה גדול מן הכתובה ופסק רבינו יצחק הלי' כרבי ואינו נ"ל דקי"ל דר' מחבירו ולא מרבו: לקתה בחלאים חייב לרפאותה אמר הרי גיטה וכתובתה תרפא א"ע רשאי פי' דרפואה כמזונות ואומר אפי' תמות בתי בחיי בעלה יירשנה בנה וכך בתי חביבה עלי כבני: ועד כמה פי' זקוק לתת לה אביי ורבא דאמרי תרוייהו עד עישור נכסי. ואימא דאב לירות הדיינו הנדניא הבעל לא לירות מנה ומאתים ותוספת. פי' אחרי שהתקנה היא כדי שיקפוץ נתקיים נמי דנדוניא דאב לירות. א"כ פי' דלא יתי לשאר כתובה מימנע אב ולא כתב לבתו. פי' ואמר כך אחרי שזה מקניד על שלו מלהוריש לבני בתי גם אני אמשוך ידי מלהרבות נדוניא: ואימא. פי' כיון דטעם דניתקנה הוא כדי שיקפוץ היכא דכתב אב נדוניא לכתוב בעל להאי תנאה פי' בנ"ד היכא דלא כתב אב לא לכתוב בעל לא פלוג רבנן ז) שלא יהא תנאי כתובה עדיף מכתובה עצמה והשתא דתקון רבנן דמתי'בתא למיגבי כתובה ממטלטלי מיבעיא לי אי גביא נמי כתובת בנ"ד ממטלטלי אי לא ומסתמא דגביא דהא אי לאו דלא להוי תנאי כתובה עדיף מכתובה עצמה הוי מן דינא דלגבי ממטלטלי והשתא דכתובה עצבה גביא איהי נמי גביא: ותטרוף ממשעבדי. פי' אם ככתובה שרינהו כדרך שטורפת האשה דהא כבע"ח היא ונשתעבדו לה קודם לכן ולמה בפ' ר"נ ובפ' אע"פ נמי בשמעתא קמייתא אמרי' לא טרפא ממשעבדי. ירתון תנן. פי' ואין יורשה ממשועבדים. פי' במה ששעבד האב אין הבנים יורשים: ואימא. פי' כיון שהטעם הוא כדי שיקפוץ אע"ג דליכא מותר דינר לתלוק מפני תיקון העולם. שלא יבגילו להעלות על דמיהן: כנגד כתובתה. אבל יותר מכתובתה לא דלא יהא טפל חמור מן העיקר תנאי כתובתה יתר על הכתובה: פרי קולי. לא יותר על דמיה שהיא לאויה לימכר בשוק ולא יותר על כתובתה: ולריכה רפואה הרי היא כמזונות. ואם לריכה רפואה הרי הרפואה כמזונות דמרוויחו מיתתא מינהו: מזונות אין להם קצבה הלכך רפואה שיש לה קצבה שאינה חולה תדיר אינה בכלל מזונות: קוצו ליה מידי לרופא. שיקבל עליו רפואתה עולמית בכך וכך: כעורכי הדיינין. אוהב אחד מבעלי דיינין ומטעים זכיותיו לדיין ועורך [הדין לפני] הדיינין לזכותו מיקרי עורכי הדיינין שעורך את הדיינין להפוך לבם לטובתו של זה: מעיקרא. כשהשיא עלה: ולבסוף. כשנתחרט: מתני' יפר על חולקהון דעם אחוהון. בני אשה אחרת אם תמותי בחיי ואירשך יטלו בנין כתובתיך. ונפקא מינה שאם מרובה היא או שאם יהו בני אשה האחרת מרובים ובנין מועטים ועוד להן שיטלו כתובת אמן והמרובים כתובת אמן ואפי' הכתובות שוות: כל ימי מיגר אלמנותיך. כל ימי משך אלמנותיך: גמ' מפני מה תקנו לכותב בנין דכרין. מאחר שהבעל יורש את אשתו למה תקנו שיורש לבניה מה שירש ממנה דהיינו נדוניא דלא שלה: ויתן לבתו. נדוניא יפה דאילו מתה יירשו בניה: דרחמנא אמר ברא לירות. דכתיב (במדבר כז) איש כי ימות ובן אין לו וגו' הא יש לו בנו יורשו ולא בתו: ותקון דתירות ברתא. שיתן לה האב ממונו שהיו בניו ראויין לירש: בשלמא בנו בידו. נתקן לו אשה שדרכו של איש לחזר על אשה: אלא בתו מי בידו. וכי דרך אשה לחזר על איש: ואימא דאב לירות דבעל לא לירות. כיון דטעמא כדי שיקפוץ ליתן לבתו הוא דתקון נדוניא דיהב אב לבתו לירתון בניה דילה אבל שאר כתובות נכסי הבעל כגון מנה מאתים ותוספת דבעל לא לירתון: אם כן. דלא ירתי לשאר הכתובה: אב נמי מימנע ולא כתב. לבתו אחרי שזה מקפיד על שלו מלהוריש לבני בתי לף אני אמשוך ידי מלהרבות לו נדוניא: היכא דכתב אב כו'. כיון דטעמא משום שיקפוץ אב לתת נדוניא לבתו היא היכא דכתב אב נדוניא לבתו נכתוב בעל תנאי כתובת בנין דכרין והיכא דלא כתב אב נדוניא לבתו לא נכתוב בעל תנאי כתובת בנין דכרין: לא פלוג רבנן. לא חלקו בין כתובה לכתובה אחרי שרוב כתובות יש בהן בת בין הבנים פירות. [6][כיון דטעמא משום נדוניא הוא היכא דאין לו בנים ממנה אלא] יש לו בת מן אשה אחת ובנים מן האחרת תטול בת היחידה כתובת אמה לירש נדוניא שנתן אבי אמה שנא דתקון בנין דכרין: בנחלה שויוה רבנן. דירתון תנן ואין בת יורשת בין הבנים: בא בין הבנות פירות. יש לו בת מן אשה אחת ובנות מן האחרת תטול בת היחידה כתובת אמה לירש נדוניית אבי אמה דהא ת"ל שויוה כנחלה לבת בין הבנות: לא פלוג רבנן. במשפט כתובת בנין דכרין דבת בין הבנים לא תשקול ובת בין הבנות תשקול: ותגבי ממטלטלי. כיון דטעמא משום נדוניית אבי האם הוא אלמה אמרינן לעיל (דף נ:) כשם שאין הבנים יורשין אלא מקרקע ואוקימנא בכתובת בנין דכרין: ככתובה שויוה רבנן. ומטלטלי דיתמי לא משתעבדי לשטרא: תטרוף ממשעבדי. אי ככתובה שויוה ולקמן פליגי בה ברים פרק אע"פ [נה.]: ירתון תנן. ואין ירושה במשועבדין: ואימא אע"ג דליכא מותר דינר. יתר על שתי המתודות יטלו כתובת אמם כדין בנין דכרין אלמה תנן בפרק מי שהיה נשוי (לקמן נא.) אין שם אלא שתי כתובות חולקין בשוה: מקום דמיעקרא נחלה דאורייתא. משום נחלה דרבנן: לא תקון רבנן. נחלה דידהו לעקור נחלת חלוקה שוה לגמרי שהיא מן התורה הלכך כי איכא מותר דינר שיחלקוהו בשוה בנחלה דאורייתא יטלו אלו כתובת אמן ואלו כתובת אמן משום נחלה דרבנן ואי לא לא: כי אבא סוראה. חמיו היה והשיא רב פפא לבנו אחות אשתו דאלמנין בגלו נערות (לעיל לט:) אמרה לי בת אבא סוראה כי נהמא אקוצא בחיוכי דאלמנין (דף יד:) נמי אמרינן אים ושתי נשים שאין מטילין לכים אחד כגון רב פפא ובת אבא סוראה: מזיל. רב פפא לבית אבי הנערה לכתובה ושם יפסוק אביה ויכתוב לה בנדוניתה מה שיכתוב: כי מטו לפתחא. דאבא סוראה: הוה מיפטר מיניה. יהודה נטל רשות מרב פפא לחזור לאחויו:

חזיה

חזא. רב פפא דלא ניחא ליה ליהודה למימר: **וכ"ש מברא דברפא.** והכא מיעבורי אחסנתא הוא שזה כותב לבנו מה שהיה ראוי להורים לבנו: **דא"ר יוחנן.** לעיל [נב:] שיקפון אדם ויתן לבנו וילף לה מקרא: **נעשוייה נמי.** בתמיה: **מעלאי דידי היינו עשוי.** כמיסתי עמך זהו עשוי שירבה לפקוק בשביל כבודי: **אכפייה.** רב פפא ליהודה בדברים ועל: **סבר איהו.** אבא קורלה אמי דשתיק יהודה מרתא רתח שאין הנדוניא הוגנת בעיניו: **אי מינאי דידי.** אם נטלת ממני עצה: **או אין לא.** מי אמרינן כיון דמכרה לבעלה פקעה לה תורת ירושת אביה מלהורים נדוניא שלו לבני בתו שהרי מכרתה ואין כל הירושה באה מעכשיו אלא מכח הבעל וחלקו כל בניו בשוה בני ב' נשיו: **ותיבעי לך מוחלת.** שהוא דבר מצוי מן המכר ואי משום דלא מטא הנאה לידה מכל מקום פקעה זכותה בחייה: **השתא מוכרת מבעיא לי.** כלומר מי סברת דמשום הנאה דמטא לידה תיקן דלעולם פקעה זכותה: **השתא מוכרת.** דאנוסה היא שלקח דלעולם פקעה זכותה ומיבעיא לי כל שכן מוחלת דלא אנוסה: **מאן לה מאה עולי בעולא.** מכין אותה מאה מכות ברצועה שבראשה ברזל כמין משקולת קטנה שמה עולא: **מוכרת כתובתה לאחרים.** בטובת הנאה שאם נתארמלה או נתגרשה יטלנה לקוחות ואם מתה ירשנה בעלה ומתה וירשה בעלה: **יש לבניה בתובת בנין דכרין.** דהא כי לא זביניתה נמי ירית לה בעל ותקון לה רבנן השתא נמי לגבי בעל במוכרת לא פקעה זכותה. ואי משום דהוקל בעייה למוכרה ולהפסיד את בניה אם נתארמלה או נתגרשה זחי אנסוה שהוצרכה להם: **אחולי אחילתה.** ונקל בעייה להפסיד בניה מכתובתה חנם: **מוכרת לבעלה.** נמי טובת הנאה בעלמא דבר מועט שהרי אם מתה יורשה ואינו לוקח ממנה אלא אם מת הוא לא תגבה והרי לא מת וכא לידי ירושה הלכך במוכרת לאחרים דמי: **או המוחלת לבעלה דמי.** הואיל ובידו הכתובה והוקל בעייה להחליטה: **אין יורשין של זה כו'.** משנה היא ביבמות האשה שהלך בעלה למדינת הים ואמר לה עד אחד מת בעליך והתירוה לינשא וינשאת ואחר כך בא בעלה אלא מזה ומזה ואין לה כתובה לא מזה ולא מזה ואם מתה אין יורשין של זה וזה בנים שיש לה מזה ומזה יורשין כתובתה: **והוינן בה כתובתה מאי עבידתה.** הא אמרת אין לה כתובה: **ואמר רב פפא כתובה בנין דכרין.** והכי קאמר מתה היא בחיי שניהם וירשוה הם אין בנים שיש לה מזה ומזה נוטלין כתובת אמן בנכסי אביהם אלא מולקין בשוה: **ואמאי.** כיון דאמרינן כי אינא לא מפסדא כתובת בנין דכרין: **נימא יבר אנסה.** שהיתה מתאוה לבעל: **קנסא.** משום דלא דייקא שפיר שמת בעלה מקמי דתינסוב: **אין לה מזונות.** באלמנותה דתנאי כתובה ככתובה: **או הב לה כתובה.** דתקנו קבורתה מתת כתובתה וסבר למימר מתת מנה מאתים שתקנו לה חכמים: **תניא.** אני שונה שאין לאלוסה שמתה משפט כתובה דהיינו קבורה: **לא אונן.** ליאסר בקדשים: **ולא מיטמא לה.** אם כהן הוא דלאו שארו היא: **ולא מיטמאה לו.** אינה חייבת ליטמא לו ואע"פ שמלוה להתעסק [בשאה מתי מצוה האמורים בפרשת כהנים (ויקרא כא)] דכתיב לה יטמא מצוה זו אינה מהם דלאו שארו היא אבל אם רוצה היא ליטמא מוחרת מליטמא אפילו כהנת דבני אהרן כתיב [שם] ולא בנות אהרן): **אינו יורשה.** נדוניית בית אביה דלא תקון ירושת הבעל עד שתכנס לחופה או שתמסר לשלוחיו: **מה הוא.** בחייה: **גובה כתובתה.** מנה מאתים ותוספת אם כתב לה: **אין לה כתובה.** דין כתובה וקבורתה מתת כתובתה דתניא לעיל [מז:] בנשואה תניא ותמת נדוניית בית אביה שהוא יורשה אבל הכא כיון דכי מתה אינו יורשה אף הוא לא נתחייב לקוברה: **מאי טעמא.** דאמרינן כי מתה בחייו אין לה תביעת כתובה בשביל מנה מאתים שהוא יורש: **שאין אני קורא כו'.** וכך היו כותבין בשטר כתובתה הלכך כל זמן שלא מת ולא נתגרשה לא נשתעבד לה ולא יורש ממנה כלום: שקילא

חזייה דלא הוה ניחא ליה אמר ליה מאי דעתיך משום [ו]**דאמר ליה שמואל לרב יהודה** [ז]**שיננא** [א]**לא תיהוי בעבורי אחסנתא אפילו מברא בישא לברא טבא דלא ידיעא מאי זרעא נפיק מיניה וכל שכן מברא לברתא האי נמי תקנתא דרבנן היא דאמר רבי יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי אמר ליה** [ב]**ה"מ מדעתיה לעשוייה נמי א"ל אטו מי קאמינא לך דעול ועשייה עול ולא תעשייה קאמינא אמר ליה מעלאי דידי היינו עשייה אכפייה** [ג]**ועול אישתיק ויתיב סבר** [ד] **ההוא מירתה רתח כתביה לכל מאי דהוה ליה לסוף אמר ליה השתא נמי לא מישתעי מר חיי דמר לא שביקי מידי לנפשאי אמר ליה אי מינאי דידי אפי' האי נמי דכתבת לא ניחא לי א"ל השתא נמי אהדר בי א"ל שוייה נפשך הדרנא לא קאמינא בעא מיניה רב יימר סבא מרב נחמן מכרה כתובתה לבעלה יש לה כתובת בנין דכרין או אין לה כתובת בנין דכרין א"ל רבא ותבעי לך מוחלת אמר ליה השתא מוכרת קמיבעיא לי דאע"ג דאיכא למימר זוזי אנסוה דאמינא כמאן דקא** [ה]**מחו לה מאה עוכלי בעוכלא מוחלת מיבעיא אמר רבא פשיטא לי** [ו]**מוכרת כתובתה לאחרים יש לה כתובת בנין דכרין מאי טעמא זוזי אנסוה** [ז]**מוחלת כתובתה לבעלה אין לה כתובת בנין דכרין מאי טעמא אחולי אחילתא בעי רבא** [ח]**מוכרת כתובתה לבעלה כמוכרת לאחרים דמי או כמוחלת לבעלה דמי בתר דבעיא הדר פשטא** [ט]**מוכרת כתובה לבעלה כמוכרת לאחרים דמי מתיב רב אידי בר אבין** [י]**מתה אין יורשין של זה ואין יורשין של זה יורשין כתובתה והוינן בה** [יא]**כתובתה מאי עבידתה ואמר רב פפא** [יב]**כתובת בנין דכרין ואמאי הכא נמי לימא יצר אנסה התם קנסא הוא דקנסוה רבנן יתיב רבין בר חנינא קמיה דרב חסדא ויתיב וקאמר משמיה דרבי אלעזר** [יג]**מוחלת כתובתה לבעלה אין לה מזונות אמר ליה אי לאו דקאמרת לי משמיה דגברא רבא הוה אמינא לך** [יד]**משיב רעה תחת טובה לא תמוש רעה מביתו יתיב ר"נ ועולא ואבימי בר רב פפי ויתיב רב חייא בר אמי גבייהו אתא ההוא גברא דשכיבא ארוסתו אמרי ליה זיל קבר או הב לה כתובתה אמר להו רב חייא תנינא** [טו]**אשתו ארוסה לא אונן ולא מיטמא לה וכן היא לא אוננת ולא מיטמאה לו** [טז]**מתה אינו יורשה** [יז]**מת הוא גובה כתובתה טעמא דמת הוא** [יח]**הא מתה היא אין לה כתובה מאי טעמא אמר רב הושעיא שאין אני קורא בה** [יט]**לכשתנשאי לאחר תטלי מה שכתוב ליכי אתא רבין אמר ריש לקיש ארוסה שמתה אין לה כתובה אמר להו אביי זילו אמרי ליה שקילא**

השתא נמי אהדר בי. אע"ג דהן הן דברים הנקנים באמירה [כ] היינו היכא דעמדו וקדשו והכא כשרלה לחזור עדיין לא קדשו אי נמי הכא כבר קידשו [קודם] לכן ואמ"כ כתב ולא אמרינן הן הן דברים הנקנים באמירה אלא כשקידשו אחר כך:

ותבעי לך מוחלת. נראה לר"י לפרש דהוה לך לומנקט בעייתך במוחלת דשמא טפי כדפירש בקונטרס ומסיק השתא מוכרת דאיכא למימר זוזי אנסוה אפ"ה דעתי נוטה לומר הואיל ומכרה הפסידה מוחלת מיבעיא דפשיטא דלית לה כתובת בנין דכרין וכה"ג פר"ח בשילטי המלגיא (שבת דף לה:) גבי ניקב בכלי עהכרמו: **שאין אני קורא בה לכשתנשאי לאחר תטלי מה שכתוב ליכי.** והא דתניא לעיל (דף מז:) קבורתה מתת כתובתה היינו נדוניית כתובתה והיינו דוקא נשואה שהוא יורש נדוניתה ומיהו שנקרלת נדוניא כתובה כדאמר לעיל (דף מח:) נכנסה עמו לגון אע"פ שכתובתה בנית בעלה ואם תאמר והא מדרש כתובה לא דרשי אלא בית שמאי דלאמרינן בפרק האשה שלום (יבמות דף קטו: ושם) דתנן האשה שאמרה מת בעלי ב"ש אומרים תנשא ותטול כתובה וב"ה אומרים תנשא ולא תטול כתובה כו' א"ל ב"ש לב"ה והלא מספר כתובה נלמד שהרי כותב לה לכשתנשאי לאחר כו' ואע"ג דקתני התם חזרו ב"ה להורות כב"ש לא משום דאית להו מדרש כתובה הדרי בהו אלא מק"ו שאמרו להו ב"ש התרתם הערוה החמורה לא נתיר ממון הקל דהא אמר בפרק האשה שנפלו (לקמן דף פא. ושם) מאן שמעת להו דאית להו מדרש כתובה ב"ש משמע דלא חזרו ב"ה משום מדרש כתובה אלא מק"ו כדפירי' וא"כ היכי אתי הכא כב"ש ומו אביי ורבא דדרשי לעיל (דף נא.) והתדיינך למדינתך ואותביך לאינתו ושמואל דדרש נמי לגון השטר בפ"ק דב"מ (דף טו.) גבי הא דאמר בעל חוב גוכה את השטר תדע שכך כותב לו ואמא מיקוס ואיספי כו' אטו כולהו כב"ש והא בית שמאי במקום בית הלל אינה משנה ונראה דהכא הלכה כב"ש משום דאשכחנא כמה תנאי דקיימי

חזייה דלא הוה ניחא ליה אמר ליה מאי דעתיך משום דאמר ליה שמואל לרב יהודה שיננא לא תיהוי בעבורי אחסנתא אפילו מברא בישא לברא טבא דלא ידיעא מאי זרעא נפיק מיניה וכל שכן מברא לברתא האי נמי תקנתא דרבנן היא דאמר רבי יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי אמר ליה ה"מ מדעתיה לעשוייה נמי א"ל אטו מי קאמינא לך דעול ועשייה עול ולא תעשייה קאמינא אמר ליה מעלאי דידי היינו עשייה אכפייה ועול אישתיק ויתיב סבר ההוא מירתה רתח כתביה לכל מאי דהוה ליה לסוף אמר ליה השתא נמי לא מישתעי מר חיי דמר לא שביקי מידי לנפשאי אמר ליה אי מינאי דידי אפי' האי נמי דכתבת לא ניחא לי א"ל השתא נמי אהדר בי א"ל שוייה נפשך הדרנא לא קאמינא בעא מיניה רב יימר סבא מרב נחמן מכרה כתובתה לבעלה יש לה כתובת בנין דכרין או אין לה כתובת בנין דכרין א"ל רבא ותבעי לך מוחלת אמר ליה השתא מוכרת קמיבעיא לי דאע"ג דאיכא למימר זוזי אנסוה דאמינא כמאן דקא מחו לה מאה עוכלי בעוכלא מוחלת מיבעיא אמר רבא פשיטא לי מוכרת כתובתה לאחרים יש לה כתובת בנין דכרין מאי טעמא זוזי אנסוה מוחלת כתובתה לבעלה אין לה כתובת בנין דכרין מאי טעמא אחולי אחילתא בעי רבא מוכרת כתובתה לבעלה כמוכרת לאחרים דמי או כמוחלת לבעלה דמי בתר דבעיא הדר פשטא מוכרת כתובה לבעלה כמוכרת לאחרים דמי מתיב רב אידי בר אבין מתה אין יורשין של זה ואין יורשין של זה יורשין כתובתה והוינן בה כתובתה מאי עבידתה ואמר רב פפא כתובת בנין דכרין ואמאי הכא נמי לימא יצר אנסה התם קנסא הוא דקנסוה רבנן יתיב רבין בר חנינא קמיה דרב חסדא ויתיב וקאמר משמיה דרבי אלעזר מוחלת כתובתה לבעלה אין לה מזונות אמר ליה אי לאו דקאמרת לי משמיה דגברא רבא הוה אמינא לך משיב רעה תחת טובה לא תמוש רעה מביתו יתיב ר"נ ועולא ואבימי בר רב פפי ויתיב רב חייא בר אמי גבייהו אתא ההוא גברא דשכיב ארוסתו אמרי ליה זיל קבר או הב לה כתובתה אמר להו רב חייא תנינא אשתו ארוסה לא אונן ולא מיטמא לה וכן היא לא אוננת ולא מיטמאה לו מתה אינו יורשה מת הוא גובה כתובתה טעמא דמת הוא הא מתה היא אין לה כתובה מאי טעמא אמר רב הושעיא שאין אני קורא בה לכשתנשאי לאחר תטלי מה שכתוב ליכי כי אתא רבין אמר ריש לקיש ארוסה שמתה אין לה כתובה אמר להו אביי זילו אמרי ליה שקילא

בכתובתה קיים הוא: יתיב רבין ב"ח קמי דר"ח ויתיב וקאמר משמיה דר"א מוחלת כתובתה לבעלה אין לה מזונות. פי' מן היתומים באלמנותה דכמאן דגביא לכתובתה דמיא הואיל ותנאי כתובה ככתובה ואמרי' לקמן דתובבת כתובתה מן היתומים א"ל מזונות: א"ל אי לאו דקאמרת לי משמיה דגברא רבא הוה אמינא לך משיב רעה תחת טובה לא תמוש רעה מביתו יתיב ר"נ ועולא ואבימי בר פפי ויתיב ר"ח ב"א גבייהו אתא האי גברא דשכיב ארוסתו א"ל זיל קבור או הב לה כתובה. פי' שיש כתובה לארוסה א"ל ר"ח ב"א חנינא. פי' המורה ברייתא אני שונה דאיכא למשמע מינה שאינו חייב בקבורה של ארוסתו דתני' ר"ח ב"א אשתו ארוסה לא אונן לאסור עצמו בקדשים. ואפילו במעשר הקל דכתיב לא אכלתי באוני ממנו. ואין אוננות אלא בלב ואין אוננות אלא יום א' כדגמרי' במועד קטן מואחריתה כיום מר ובשעה שמתו מוטל לפניו: ולא מטמא לה. פי' אם הוא כהן דכהן אינו מטמא אלא בז' מת מצוה האמורים בפ' כהנים ושארו היא א' מהן. דכתיב לה טמא מצוה ואמרינן ביבמות שארו זו אשתו וארוסתו אינה שארו וכן היא לא אוננת ולא מיטמאה לו. פי' אם

א) ב"ב קלב:, ב) [לעיל יב: וש"ש ועמ"ש בפ"ד על הגליון מגיבה טו:], ג) [ל"ל ועל וכן הפתקינו תוס' ב"ב ח: ד"ה אכפיה וכ"מ בשאלתות פרשה ויצא סי' כא], ד) [ב"ב פה:], ה) [עי' תוס' ב"ק פט: ד"ה אמר], ו) יבמות פז:, ז) [שם לא.], ח) ב"מ יח. יבמות כט: מנ: לקמן פט: סנהדרין מח: [ע"ש וע"ע], ט) [יבמות קח.], י) [ע"ל בפנינה וכ"מ בלש"י ב"מ יח. ד"ה ולא], כ) [תו"ל אמור פר' א], ל) [לקמן קב. ועי' עוד בתוס' לקמן קט. ד"ה מבזן],

מוסף רש"י

לא תיהוי בעבורי אחסנתא. מקוס שמעכיר הלכ נחלה מן הראוי לה, ואפילו לחרבות לאחר ולמעט לאחר (רשב"ם ב"ב קלג:). **ואמר רב פפא כתובת בנין דכרין.** הכא לא שקלי יורשין דילה כתובת בנין דכרין, אלא בני הכשרה נוטלין כתובת אמן ואמר חולקין בשוה (יבמות צא.). **לא אונן.** אין מנוגות חל עליו לאיסור אכילת קדשים (ב"מ יח.) אם מתה אינו נאסר בקדשים מחמת מצוות (סנהדרין כח.). **ולא מיטמא לה.** אם כהן הוא דכתיב כי אם לשארו, והיינו אמה, והאי לאו שארו הוא, דלא בא עדיין לידי קיבוב בשר (ב"מ יח.). **וכן היא לא אוננת.** לחיות אסורה בקדשים (יבמות כט:) אינה נאסרת בקדשים בחיותו מיתתו בקדשים (סנהדרין כח.). **ולא מיטמאה לו.** אם הוא קרוב, דאין הבנות מחוברות על הטומאה, דכתיב בני אהרן, אלא אינה זקוקה לטמא לו, לא הבנים ולא ישראלים, שאינה להתעסק בשבעה מתי מצוה האמורים בפרשה, דכתיב לה יטמא, ותניא לה יטמא מצוה ואם לא לה יהא מטמאים אותו בעל כרחו, ומעשה ביום הכהן כו' בתורת הבית (ב"מ יח. וכעי"ז לקמן פט:) אינה צריכה להתעסק בו, ולאו דוקא נקט ולא מיטמאה דהא בנות אהרן לא אחחבו על הטומאה, אלא אחיי דנקט לא חוגת דאלטרין ליה, נקט ולא מיטמאה, דבני למיתני תרתי בדיה ובדידיה, כך שמעתי, ולי נראה ולא מיטמאה כגון בנגל, שישראלים מוחברים על הטומאה מובנגלתם לא תגעו (יבמות כט:). **מתה אינו יורשה.** דיורשת הבעל נקנה לו משארי הקרוב אצלו מתפסמתו ורש אותה בכ"ג (קיא:) והא לאו שארו הוא (ב"מ יח. וכעי"ז לקמן פט:). **מת הוא גובה כתובתה.** ובדכתב לה מן אלמוסין מיתוקמא (יבמות כט: וסנהדרין כח: ועי' לקמן פט:).

תוספות רי"ד

שאין שם אלא שתי כתובות מצומצמות ושקלו נמי בנין דקמייתא כתובת בנ"ד כדי שיקפדן ואמאי תנן לקמן בפ' מי שהי' נשוי ודף צא) דאם אין שם מותר דינר על שתי כתובות אינן נוטלין כתובת בנ"ד אלא חולקין אותה בשוה ולפינן להא מלתא מעיקר תקנתא דכתוב יתר על חולקיהון דעם אחוהון: במקום דמיעקרא נחלה דאורייתא לא תיקון רבנן. פי' במקום דמיעקרא נחלה דאורייתא משום נחלה דרבנן לא תיקון רבנן נחלה דידהו לעקור נחלת חלוקת שוה לגמרי שהוא מן התורה הלכך כי איכא מותר דינר שיחלקוה בשוה כנחלה שהוא מן התורה אז יטלו אלו כתובות אמן ואלו כתוב' אמן משום נחלה דרבנן ואי לא לא: אמר רבא פשיטא לי מוכרת כתובתה לאחרים יש להן כתובת בנין דכרין. מ"ש זוזי אנסוה. פי' היא מכרה כתובתה לאחרים בטובת הנאה שנותנים ממונם על הספק שאם תתאלמן או תתגרש יזכו הלקוחות בכתובתה אבל אם תמות היא בעלה יורשה והלכך יש לה כתובת בנ"ד שהרי הבעל יורשה והיא בשמכרה לא נסתלקה מכל תנאי כתובתה שלא נסתלקה בכל לב אלא זחי אנסוה: מוחלת כתובתה לבעלה אין לה כתובת בנ"ד מאי טעמא אחולי אחילתא. פי' ואינה אנוסה ובכל לב נותנה לו ואין הבעל יורשה שיוריש עכשיו גם הוא לב"ד שכבר מחלה לו אפילו מחיים וא"צ עכשיו ליורשה הלכך אין לה בבנ"ד מכאן מוכח שראובן שאמר לשמעון קנה ממני בסודר שאתן לדלי חפץ פ' אם ירצה שמעון למחול מחל (והרב אומר אם ירצה למחול א"י למחול ולהפסיד לדלי מה שקנה בשבילו ואינו דומה זה לזה ואין ללמוד זה מזה) ולא אמרינן זכותא דדלי הוא

עין משפט נר מצוה

קטז א מיי' פ"ו מהל' נחלות הלכה יא סמג עשין ע טוש"ע מ"מ סי' רפב סעי' ח:

קי ב מיי' פ"כ מהל' אישות הלכ' ח סמג לאוין עח טוש"ע אה"ע סי' עח סעיף ח בהגה"ה:

קיא ג ד ה מיי' פי"ז שם הלכה יט סמג עשין מח טוש"ע שם סי' קיז סעיף טו:

קיב ו ז מיי' פ"ו מהל' גירושין הלכה ז סמג עשין נ טוש"ע שם סי' ז סעיף טו:

קיג ח מיי' פי"ב מהל' אישות הלכה יח ופי"ז הל' יט ופי"ח הלכ' כג סמג לאוין מא טוש"ע שם סי' לג סעיף ט ופי' קה סעיף ד:

קיד ט מיי' פ"ב מהל' אבל הלכה ז סמג לאוין רלה טוש"ע יו"ד סי' שנב סעיף ד ופי' שעד סעיף ד וטוש"ע אה"ע סי' נה סעיף ה:

קטו י מיי' פכ"ג מהל' אישות הלכה ב סמג עשין מח טוש"ע אה"ע שם ופי' מז:

קטז כ מיי' פ"א שם הלכה יא סמג שם טוש"ע שם סימן נה סעיף ו:

קיז ל טוש"ע שם סעי' ה:

תורה אור השלם

ו. מֹשִׁיב רָעָה תַּחַת טוֹבָה לֹא יָמוּשׁ רָעָה מִבֵּיתוֹ: משלי יז יג

הגהות הב"ח

(א) גמ' מבר אחיהו מיתמא רתח:

תוספות רי"ד (המשך)

ולא כל הימנו של שמעתן למחול דהא הכא זכותא דבני' היא ומשום דבעל לא אתני אלא בהדי אשה היא יכולה למחול. ודוקא כשלא אמר זכה בעבור פ' דודאי זכה ההוא פ' ואין ליה כח לעכב בידו ולמחול דזכין לאדם שלא בפניו: בעי רבא מוכרת כתובתה לבעלה. פי' בטובת הנאה בדבר מועט שאם תמות בחייו יורשה ואם ימות הוא לא תגבה והרי לא מת וגבא לידי ירושה כמוכרת לאחרים דמי. או כמוחלת לבעלה דמי מי אמרינן כמו שהיה יורשה מתחילה גם עתה יורשה שאין האשה מוכרת אלא אם תתאלמן או תתגרש אבל אם תמות בעלה יורשה הלכך ירושה כדקיימי קיימי ואית לה א"ד כיון שמכרה לו א"צ עכשיו ליורשה שאפילו אם היו יורשיה יורשים אותה הוה הוא זוכה בכל נכסי' אחרי שמכרה לו וכיון שא"צ ליורשתה [אינו] מוריש לבניה כתובתה כתר דאיבעיא הדר פשטי' מוכרת כתובתה לבעלה כמוכרת לאחרים דמי. ודוקא תנאי דבנ"ד לית לה למוחלת כתובתה דאחי מכח כתובתה יורשת בנ"ד. אבל תנאי דבנין נוקבין שאינו חלוי בכתובתה אלא תנאי בפ"ע הוא שהתנה עליה אע"פ שמחלה כתובתה תנאו קיים ואע"ג דאר"א לקמן מוחלת כתובתה אין לה מזונות דוקא מזונות דחלו בכתובתה שאינה ניזונית אלא עד שתגבה כתובתה וכיון דמחלה כתובתה כאילו גבאתה דמי ואין לה מזונות אבל מזונות הבנות דלא חלו

מזונות. פי' מן היתומים באלמנותה דכמאן דגביא לכתובתה דמיא הואיל ותנאי כתובה ככתובה ואמרי' לקמן דתובבת כתובתה מן היתומים א"ל מזונות: א"ל אי לאו דקאמרת לי משמיה דגברא רבא הוה אמינא לך משיב רעה תחת טובה לא תמוש רעה מביתו יתיב ר"נ ועולא ואבימי בר פפי ויתיב ר"ח ב"א גבייהו אתא האי גברא דשכיב ארוסתו א"ל זיל קבור או הב לה כתובה. פי' שיש כתובה לארוסה א"ל ר"ח ב"א חנינא. פי' המורה ברייתא אני שונה דאיכא למשמע מינה שאינו חייב בקבורה של ארוסתו דתני' ר"ח ב"א אשתו ארוסה לא אונן לאסור עצמו בקדשים. ואפילו במעשר הקל דכתיב לא אכלתי באוני ממנו. ואין אוננות אלא בלב ואין אוננות אלא יום א' כדגמרי' במועד קטן מואחריתה כיום מר ובשעה שמתו מוטל לפניו: ולא מטמא לה. פי' אם הוא כהן דכהן אינו מטמא אלא בז' מת מצוה האמורים בפ' כהנים ושארו היא א' מהן. דכתיב לה טמא מצוה ואמרינן ביבמות שארו זו אשתו וארוסתו אינה שארו וכן היא לא אוננת ולא מיטמאה לו. פי' אם

דקיימי כוותיה ברים המקבל (ב"מ דף קד. וסס) דדרשי לשון הדיוט רבי מאיר ורבי יהודה והלל הזקן ורבי יהושע בן קרחה ורבי יוסי וכיון דדרשי לשון הדיוט שנהגו ההדיוטות לכתוב בשטרות אע"פ שלא תקנו חכמים כ"ש תנאי כתובה שהוא תקון חכמים והתם בהמקבל (ג"ז שם) מוכח דהכי הלכתא ומיהו קשה מבית הלל דהלל הזקן ושמא ד)אע"ג דבית הלל הם תלמידי הלל הזקן פליגי עליה מי נמי כי לית להו לבית הלל מדרש כתובה היינו לגרע כחה אבל לייפות כחה אית להו ולהכי חזרו בית הלל להודות לבית שמאי ביבמות דהתם הוי ליפות כחה ולא משום קל וחומר דהתם כדמוכח מתניתין דהתם וההיא דהמקבל נמי לייפות כחה דעל ידי שהיה כתוב בכתובה אמן לכשתכנסי לחופה הוי לי לאיתנו לא עשה בניה ממזרים ובמר מזרה אמרה הלל הזקן ומיהו בית שמאי לית להו מדרש כתובה אפילו לגרע כחה וקיימא לן כוותייהו דהא הכא בשמעתין לגרע כחה הוא: **הויה** דאירוסין או הויה דנשואין. הכא ליכא למיפרך מי הויה דנשואין היא אע"ג דבגר כדפריך לעיל לרב דתני עד דתלקחן דהתם פריך משום דמשמע דאתא לאפוקי מדלוי אבל הכא רב יוסף תני בריית בפתי נפשה וקמשמע לן דאשת כהנה קטנה והוא הדין לאיבגר ולא איסיב: **ארוסה** יש לה מזונות או אין לה מזונות. לא שמיע ליה פלוגתא דתנאי דלעיל מי נמי שמיע ליה ומבעיא ליה היכי הלכתא: **אלמנה** בבית אביה. פירש בקונטרס דהיינו מן האירוסין דמן הנשואין לכולי עלמא לית לה דכיון שנפקעה שעה אחת ממזונות שוב אין לה אבל מן האירוסין לא פקעי דקסבר ארוסה יש לה מזונות וא"א ק"כ אמאי נקט אלמנה כיון דאפילו לא נתאלמנה יש לה מזונות ויש לומר לאשמועינן אבל מן הנשואין אפילו נתאלמנה אין לה מי נמי לאשמועינן דוקא אלמנה מן האירוסין יש לה מן הנשואין אין לה אבל ממאנת אע"ג דנשאת אית לה ואתי שפיר הא דאמר ממאנת איכא ביניייהו ואם תאמר ובשומרת יבם מאי איכא ביניייהו ואם תאמר דאי למידק דוקא מן האירוסין אבל מן הנישואין לא מאי איריא שומרת יבם אפילו אלמנה שאינה זקוקה ליבם נמי אין לה ויש לומר דנקט שומרת יבם לרבותא דלא מיבעיא ארוסה דאכתי מיחסרא מסירה לחופה אלא אפי' שומרת יבם דלא מיחסרא שיכול לבא עליה בעל כרחה אפי' הכי יש לה מזונות ורבינו תם מפרש אלמנה בבית אביה שהיתה נשואה ונתאלמנה או נתגרשה בחיי אביה והיינו בבית אביה יש לה מזונות האיל כשנתאלמנה או נתגרשה אכתי לא מת האב ולא בא זמן מיוב מזונות ולא מיפקיד מידי ודייק דממאנת לא"ק מבית אביה נפקא דמדלתא רבי יהודה לטפויי למימר דעודה בבית אביה בעינן מכלל דא"ק דבית אביה אפילו יתמה והיינו בכה"ג דמיאנה דעקרתינהו לנשואין קמאי והרי היא כאילו לא נשאת מעולם ואין נראה דכיון דנשאת שוב אין לה מזונות דאין לאב רשות בה ופירוש הקונטרס נראה עיקר: **בת** יבמה יש לה מזונות או אין לה מזונות. נראה דיבמה עלמה פשיטא ליה דיש לה מזונות דגבי דידה אמרינן תנאי כתובה כתובה וכי לית ליה לראשון דאי תקינו לה גם מזונות משני אבל בת מיבעיא ליה אי אלימא כמותה דמהני תנאי כתובה כתובה וכגון דלית ליה לראשון דאי לית ליה ממה נפשך גביא ובכה"ג אזלה בעיא דבת שניה דפשיטא ליה דשניה עלמה לית לה לגבי דידה הוי תנאי כתובה כתובה אבל גבי בת מיבעיא לן וי"מ דאף בדאית ליה לראשון קבעי אע"ג דלדידה פשיטא דאית לה מזונות בין אית ליה בין לית ליה כדפי' בבתו מיבעיא ליה דמראשון ודאי לית לה שהרי הוא לא כתב לה אלא בנו מוקבן דיהוויין ליכי מינאי ותאי לאו מיניה דלא אבל מן השני דלמא אית לה כיון דאי לית לה מראשון תקינו לה משני דכל תנאי יהיו על השני מוטלין ועניין מזונות הבת אע"ג דאית ליה לראשון כיון שאינה מזונות מהם כמאן דלית ליה דמי ותקינו לה רבנן משני או דלמא משני נמי לית לה וצריך עיון אי הוה מלי למיבעי נמי לענין כתובת בנין דכרין דדלמא לית לה דהא מאחיו ירית או דלמא איכא למיתם דלמא מיתנע האב ולא יהיב דחיים דלמא נפלה לה קמייה יבם ומיהו אארוסה נראה דלא הוה מלי למיבעי לענין כתובת בנין דכרין דהא לא יהיב לה אב מידי כל זמן שהיא ארוסה: בת

ו) שקילא טיבותך שדיא אחיזרי כבר תרגמא רב הושעיא לשמעתי' בבבל: בנן נוקבן דיהוויין ליכי מינאי וכו': רב תני עד דתלקחן לגוברין ולוי תני עד דתבגרן לרב אע"ג דבגר ולוי אע"ג דאינסיב אלא אבגר ולא אינסיב אינסיב ולא בגר דכולי עלמא לא פליגי כי פליגי בארוסה ולא בגר וכן תני לוי במתניתיה עד דתבגרן וימטי זמניהון דאינסבן תרתי אלא או תבגרן או ימטי זמניהון לאיתנסבא כתנאי עד מתי הבת נזונית עד שתארס משום רבי אלעזר אמרו עד שתבגר תני רב יוסף עד דיהוויין איבעיא להו הויה דאירוסין או הויה דנישואין תיקו אמר ליה רב חסדא לרב יוסף מי שמיע לך מינה דרב יהודה ארוסה יש לה מזונות או אין לה מזונות אמר ליה משמע לא שמיע לי אלא מסברא לית לה כיון דאירסה לא ניחא ליה דתיתזיל אמר ליה אם משמע לא שמיע לך מסברא אית לה כיון דלא קים ליה בגוה לא שדי זוזי בכדי ואיכא דאמרי אמר ליה משמע לא שמיע לי מסברא אית לה כיון דלא קים ליה בגוה לא שדי זוזי בכדי אמר ליה אי משמע לא שמיע לך דתיתזיל לא ניחא ליה מסברא לית לה דאירסה לא ניחא ליה דתיתזיל: סימן דגברי שק זרף מאנה ויבמה שניה ארוסה ואנסה: בעו מיניה מרב ששת ממאנת יש לה מזונות או אין לה מזונות אמר להו רב ששת תניתוה אלמנה בבית אביה וגרושה בבית אביה ושומרת יבם בבית אביה יש לה מזונות רבי יהודה אומר עודה בבית אביה יש לה מזונות אינה בבית אביה אין לה מזונות רבי יהודה היינו ת"ק אלא לאו ממאנת איכא ביניייהו דתנא קמא סבר לית לה ורבי יהודה סבר לית לה בעי ריש לקיש בת יבמה יש לה מזונות או אין לה מזונות כיון דאמר מר כתובתה על נכסי בעלה הראשון לית לה או דלמא כיון דאי לית לה מראשון תקינו לה רבנן משני אית לה תיקו: בעי רבי אלעזר בת שניה יש לה מזונות או אין לה מזונות כיון

ז) שקילא טיבותך. חיזוק טובותיך שאתה סבור שנחזיק לך טובה בזו עטולה היא ממך ומוטלת על המרובים: **לרב אע"ג דבגר.** בתמיה והלא בגרות מוציאה מרשות אב ולמה תיזון מביתו וכיון לרבי בין לר' אלעזר בר' שמעון שנחלקו בדבר בפרק מציאת האשה (לקמן סח:) בעיסור נכסים מודים במזונות דבין נשאו בין בגרו אבדו מזונות: **כי פליגי באירוסה.** רב אמר עד דתלקחן קיחה דאירוסין ואפילו לא בגר ולוי אמר אפילו לא תבגרן או ינשאו וילאו מרשות אב לגמרי כי בגרות: **וכן תני לוי במתניתיה.** דלוי סידר ברייתא שאה סדרים כר' חייא וכרבי אושעיא: **תרתי.** בתמיה: **ומטי זמניהון.** הגיע זמן שניה עשר חודש לבתולה משתבעה הבעל כדלקמן באע"פ (דף מ.): **ארוסה יש לה מזונות.** ארוסה יתומה יש לה מזונות מן האחין או לא: הכי גרסינן **מסברא ליה לה כיון דאירסה לא ניחא ליה דתיתזיל.** מסברא אני אומר שאין לה מזונות מן האחין דמאי טעמא תקון רבנן מזונות לבת מנכסי האב כי היכי דלא תיתזיל על הפתחים הכא ליכא למיתם להכי דכי חזי אדום דמתזלא זיין לה איהו מדידיה ואע"פ שאינו מחויב לזונה דכיון דאירסה לא ניחא ליה דתיתזיל: **אמר ליה אי משמע לא שמיע לך.** בהדיא: **מסברא אית לה.** יש לך לומר שנזונת מן האחים דאדום לא זיין לה: **כיון דלא קיים ליה בגוה.** אם תיגשא לו שמא ימלא בה מוס לא שדי זוזי בכדי: **ממאנת.** קטנה יתומה שהשיאוה אחיה ג) ומיאנה בבעלה וחזרה אצלם: **יש לה מזונות.** עד שתבגר או לא מי אמרינן עקרתינהו לנישואי מעיקרן והויא לה כמי שלא ניסת או דלמא הא ניסת וילאה מרשות אב: **אלמנה בבית אביה.** כלומר מן האירוסין דאי מן הנשואין לא אמרינן יש לה מזונות דעד דתלקחן תנן ואפילו לגוי בנשואין מודה: **ת"ק סבר ממאנת אין לה.** וה"ק אלמנה בבית אביה כו' והא"ה לממאנת דאין כאן נשואין דהא עקרתינהו ואתא רבי יהודה למימר עודה בבית אביה בתחלתה שלא ילאה משם בנשואין יש לה מזונות אבל משילאה בנישואין אין לה: **בת יבמה.** הכונס את יבמתו וילדה לו בת יש לה מזונות לאחר מיתת האב מן האחין מנכסי אביה או לא: **כיון דאמר מר.** כתובתה אינה על נכסי יבם תנאי כתובה דילה נמי לאו על נכסיו הוא: **או דלמא.** כיון דאמרינן התם אי לית ליה נכסים לראשון תקינו לה רבנן משני כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה: **אין לה.** נמי תנאי כתובה להיות בתו מזונות: **בת שניה.** מי שנשא שניה מדברי סופרים דאמרי רבנן לקמן בפרק אלמנה (דף ק:) השניה אין לה כתובה ולא מזונות בתה שילדה לו ומת: **יש לה מזונות.** מנכסיו או לא: כיון

ח) שמא יתמה הכא בת מיבעיא ליה אי אלימא כמותה דמהני תנאי כתובה כתובה וכגון דלית ליה לראשון דאי תקינו לה גם מזונות משני אבל בת מיבעיא ליה אי אלימא כמותה דמהני תנאי כתובה כתובה וכגון דלית ליה לראשון דאי לית ליה ממה נפשך גביא ובכה"ג אזלה בעיא דבת שניה דפשיטא ליה דשניה עלמה לית לה לגבי דידה הוי תנאי כתובה כתובה אבל גבי בת מיבעיא לן וי"מ דאף בדאית ליה לראשון קבעי אע"ג דלדידה פשיטא דאית לה מזונות בין אית ליה בין לית ליה כדפי' בבתו מיבעיא ליה דמראשון ודאי לית לה כתב לה אלא בנו מוקבן דיהוויין ליכי מינאי ותאי לאו מיניה דלא אבל מן השני דלמא אית לה כיון דאי לית לה מראשון תקינו לה משני דכל תנאי יהיו על השני מוטלין ועניין מזונות הבת אע"ג דאית ליה לראשון כיון שאינה מזונות מהם כמאן דלית ליה דמי ותקינו לה רבנן משני או דלמא משני נמי לית לה וצריך עיון אי הוה מלי למיבעי נמי לענין כתובת בנין דכרין דדלמא לית לה דהא מאחיו ירית או דלמא איכא למיתם דלמא מיתנע האב ולא יהיב דחיים דלמא נפלה לה קמייה יבם ומיהו אארוסה נראה דלא הוה מלי למיבעי לענין כתובת בנין דכרין דהא לא יהיב לה אב מידי כל זמן שהיא ארוסה: בת

ט) לא דוקא כתבת אלא דקמ"ל דבתה דאפי' אם היא כהנת מ"מ אם לאתה מיטמאה לו. נ) נראה דכן ל"ל על נכסי הראשון כדאמרינן בהחולץ לית לה פי' כיון דאין לה על השני כתובה תנאי כתובה נמי לית לה וכו'.

עין משפט נר מצוה

קיח א ב מיי' פי"ט מהל' אישות הלכ' י
סמג לאוין פא ועשין סח
טוש"ע אה"ע סימן סט
סעיף ב וסי' קיב סעיף ח:
קיט ג מיי' שם הלכה טו
טוש"ע שם סי' קיב
סעיף ג:
קכ ד ה מיי' שם הלכ'
טו טוש"ע שם סעיף ד:
קכא ו ז מיי' שם הלכ'
יד (ופכ"ג שם הל'
יא יד) טוש"ע שם סעיף ה
(וסי' קסו שם סעי' ל):

תוספות רי"ד

ג) כהנת היא אינה צריכא להטמא לו שאינו חשוב בעולה מיהו אם רצתה מטמאה לו דכהנת אינה מוהרת על הטומאה דבני אהרן כתיב ולא בנות אהרן: מתה אינה יורשה. פי' נדוניית בית אביה דלא תקנו ירושת הבעל אלא עד שתכנס לחופה או תמסר לשלוחי הבעל: מת הוא גובה כתובתה פי' מו"מ ותוספת אם כתב לה טעמא דמת הוא הא מתה היא א"ל (כתובה) דין כתובה שיהא חייב לקוברה ומאי דתניא לעיל קבורתה תחת כתובתה בנשואה תניא שיורש נדוני' וכל נכסי מלוג שלה. פי' מ"ט אין לה כתובה כי מתה היא בחייו אין לה תביעת כתובתה ותקבר בשביל מו"מ שהוא יורש א"ר הושעיא שאין אני קורא בה לכשתנשאי לאחר תטלי מה שכתוב ליכי. פי' תנאי ב"ד הוא זה אפילו לא כתב לה הלכך כ"ז שלא מת ולא גירשה ולא נשתעבד לה אינו יורש ממנה כלום ואע"פ שזה הטעם יש ליתן גם בנשואה שמתה בחייו וא"כ נמצא שאינו יורש מו"מ ותוספת שהרי לא נתחייב לתתם לה אפ"ה מוריש לבנים זכרים כדאמרינן טעמא כדי שיקפוץ וכו': כי אתא רבין אר"ל ארוסה שמתה א"ל כתובה א"ל אביי זילו אמרי לי' שקילי טיבותתך ושדי אחיזרא כבר תרגמה לעיל רב אושעיא ולוי לשמעתי' בבבל: בנין נוקבין וכו'. רב תני עד דתלקחן ולוי תני עד דתבגרן בגר אף על פי דלא אנסוב א"נ אנסוב אע"ג דלא איבגור דכ"ע לא פליגי דל"ל. פי' שהרי נישואין ובוגרת מוציאין מרשות אב לגמרי כ"ש מרשות אחים ופשיטא דאין לה מזונות כי פליגי בארוסה פי' בנערה שלא בגרה רב סבר לית לה דתני עד דתלקחן. פי' וקיחה דאירוסין שמה קיחה ולא מחייב במזונות ולוי סבר אית לה דתני עד דתבגרן. פי' אבל נערה אע"פ שנתארסה יש לה מזונות עד שתבגר או עד שתנשא: כתנאי עד מתי הבת נזונית עד שתתארס משום ר"א אמרו עד שתבגר וקי"ל דאין הלכה כיחיד אלא כת"ק: בעו מיני' מר"ש ממאנת י"ל מזונות או אין לה מזונות. פי' הבת שהשיאוה בקטנותה אמה ואחי' ומיאנה בבעלה וחזרה אצל אחין יש לה מזונות מן האחין דאמרי' נשואין קמאי עקרי וה"ה כמי שלא נשאת

תוספות רי"ד (המשך)

ולא יצאת מבית אביה א"ד מ"מ מבית אביה יצאת ונשאת הא"ל מזונות אבל באלמנה וגרושה אפי' קטנה פשיטא דל"ל דהא לא עקרה לנשואין א"ל ר"ש תניתה אלמנה בבית אביה וגרושה בבית אבוה ושומרת יבם בבית אבי' י"ל מזונות. פי' שנתארסה ונתאלמנה ונתגרשה והיא בבית אבי' ר"י אומר עודה בבית אבי' ר"ל מזונות אינה בבית אביה א"ל מזונות ר"י היינו ת"ק אלא לאו ממאנת א"ב דת"ק סבר א"ל דעכשיו אין לה. כיון דיצא' מבית אביה והלכתא כת"ק: בעי ר"ל בת יבמה י"ל מזונות או א"ל מזונות. פי' ייבם את אשת אחיו והוליד ממנה בת י"ל לאותה בת מזונות אצל האחים בנכסי האב או אין לה כיון דאמר מר כתובתה ג) על נכסי הראשון אית לה פי' כדאמרן בהחולץ א"ד כיון דא"ל על השני כתובה תנאי כתובה נמי ל"ל כגון מזוני דתנאי כתובה ככתובה ואע"ג דנכסי דקמא כדייבם דמו שהרי קם הוא לנחלה א"ה אין על הבנים של יבם לזון את היבמה שהרי ראשון לא כתב לה אלא בנין נוקבין דיהווין ליכי מינאי ולא מאחי א"ד כיון דאי לית לה מראשון כתובה. פי' כגון שלא הניח נכסים שיעור כתובתה תקינו לה רבנן משני כדמפרש בהחולץ כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה הלכך תנאי כתובה נמי כגון מזון הבת י"ל על השני וי"ל מזונות אצל הבנים (והאי דלא מיבעי' ליה ביבמה גופא נמי כה"ג משום דגבי יבמה פשיטא ליה דא"ל מזונות מנכסי יבם אצל הבנים שהרי מחמת נשואי ראשון נזקקה ליבם וכשמת היבם נתאלמנה זו מנשואי ראשון והרי היא אלמנת ראשון וקורא אני בה ומיתזנא מנכסי כ"י מיגר אלמנותיך לפיכך מזונותי' על נכסי בעל הראשון ואם אין לו נכסים אין לה מזונות על נכסי שני) מאי תיקו: בעי ר"א בת שניה. פי' הבא על אם אמו והוליד ממנה בת (בן) ויש לו בנים מאשה אחרת ומת י"ל מזונות או לא

מסורת הש"ס

ה) [שבת סג: וש"נ], כ) [יבמות פס. וש"נ], ג) [כס"ל: אמה ואמיה], ד) [עי' תוס' יבמות קיח. ד"ה ב"ה].

גליון הש"ס

גמ' עד דתלקחן לגוברין. עיין לקמן דף ס"מ ע"ב תוס' ד"ה בין נשאו:

מוסף רש"י

שקילא טיבותך שדיא אחיזרא. נטולה טובתך ומוטלת על הקולים (שבת סג:). כתובתה על נכסי בעלה הראשון. אכל יבמות קלי (יבמות פה.).

כיון דלית לה כתובה. לאם לית לה מזוני לבת דהא תנאי כתובה הוא: **כמ אנוסה.** הכא על אנוסתו וילדה לו [ה] ומת ולו בנים יש לה מזונות מנכסיו או לא: **כיון דאית לה כתובה. או דלמא כיון דלא תקון רבנן.** למכתב עד שעת נשואין תנאי כתובה נמי מקמי הכי לא חייל: **כמ אנוסה.** אנס את הערה ונשאה אחרי כן כדכתיב [ו] ולו תהיה לאשה וילדה לו בת ומת יש לה מזונות מן האחין או לא: **יש לה כתובה.** מנכסיו: **מנה.** אם מת ואע"ג שכבר נתן כסף קנסה לאביה: **יצא כסף קנסה בכתובתה.** ואין לה כתובה: **מאי.** מזונות הבת שהן תנאי כתובה פקעי בהכי או לא מי אמרינן כיון דלית לה כו': **או דלמא כתובה היינו טעמא.** דלא תקון לה רבנן משום דכל כתובת אשה משום שלא תהא קלה בעיניו להוציאה תקנוה: **והא לא מצי מפיק.** דכתיב [ז] לא יוכל לשלחה. כתובה דמשום אפוקי הוא דלא תקון דליכא למיחש לית לה אבל שאר תנאי כתובה דלאו משום שלא תהא קלה [ח] איתקון אית לה: **בביתי ולא בביקתי.** אם יש לו בית כופין את היורשין לתת לה מדור לפי כבודה ואין יכולין לומר לה לכי לבית אביך ואנו זנין אותך אם אבל אין לו בית אלא ביקתא בעלמא לריף לר וקטן ולשון ביקתא כי עקתא (שבת דף עז:) יכולין לומר לכי מאלנו לאת תהא יתבא בביתי כתב לך ולא בביקתי: **אבל מזוני אית לה.** בבית אביה מנכסיו ולא אמרינן כיון דלא קרינן בה ואת תהא יתבא בביתי לא קרינן בה ומתזנא מנכסי. ורב יוסף בביתי יתירא דרים דתקון למכתב בביתי תרי זימני ואת תהא יתבא בביתי כל ימי מיגר ארמלותיך בביתי: **[ונתפייסה.** תו לא קרינן בה מיגר אלמנותיך]: **הא לא נתפייסה יש לה.** בתמיה. ואפילו אין העכבה מחמת כבוד בעלה אלא שלא היה תובעה הגון לה: **ביאלה ופירכסה.** גליא דעתה דלא מחמת כבוד בעלה מעכבת ליגשה: **עשתה לכותבתה אפותיקי.** קרקע המיוחדת לכתובתה עשתה אפותיקי לבעל חוב שלה: **הני מין.** לפי שהן גיבוי כתובה אבל תביעה לא: **פרווהא.** כרכים הסמוכים לה: **מחוזא.** מפרוורי בבל: **דבני קבא דנהרדעא.** כל מקום שמודדין תבואה במדת קב נהרדעא: **שמין מה שעליה.** כשמגבין לה בית דין כתובתה שמין בגדיה בפרעון כתובה: **בלקיט.** שכיר שגר בבית בעל הבית ולקח לו בעל הבית בגדים כשיולא ממנו שם אותן בגדים בשכרו לשמואל ורב אמר אין שמין: **וכן בלקיט.** ורב שמין ולשמואל אין שמין: **ומנה בה.** רב סימנא במילתיה: **יאמא וארמלתא שלח ופוק.** הפשט בגדיהן ולא: **יאמא.** לקיט: **דתנן במתניתין.** בהך דערכין: **אחד המקדיש נכסיו כו' ואחד המעריך עצמו.** והגזבר לא למשכנו על ערכו הקלוב בפרשה אין לו לגזבר לא בכסות אשתו כו': **לשמן.** בגדים שלבש לשם אשתו ואע"פ שלא לבשום עדיין. אלמא בגדיה שלה כשמואל: **לאורה כשמואל ריהטא.** פתאום מרוצת משמעות המשנה כשמואל אבל כי מעיינת בה לא מסייעא לשמואל דהא קמיה קיימא ואינה יוצאה מביתו ואדעתא דהכי מקני לה שיהו שלה כל זמן שהיא אחתיו: **ההוא דאמר להו.** לוחות שכיב מרע: **נדוניא לברה.** קלוניס היו תכשיטי הבנות כך וכך לבושים: **פורנא ליתמי.** הריוחים ליתומים ולא אמרינן ניחא לה דמי הנדוניא כיום הנישואה:

ארבע

בת אנוסה מהו. תימה דאנוסה גופה תיבעי: **בביתי ולא** בביקתי. כשאין להן כי אם ביקתי היא מפסדת דלכולי עלמא יכולין לגרשה ובים להם בתים טובים היא מרווחת בהאי לישנא דביתי שמשתמשת במדור כדרך שנשתמשה בחיי בעלה דאמרינן בהנוסח (לקמן דף קג.) ואין להחליף לה לגרוש ממנו או שמא אפילו לכיולא בו: **לית הלכתא ככל הני שמעתתא.** [לאולהו קמי] בר מתבעוה ליגשה דהכוא עדיפא דאי ככל הני דוקא וקמי נמי אתבעוה ליגשה א"כ קשיא דשמואל אדשמואל לרב ענן דאמר לעיל לדידי מפרשא לי מיניה דמר שמואל כו' וכה"ג איכא בפרק תולין (שבת דף קמ.) לית הלכתא ככל הני שמעתתא דלאו דוקא [ט]: **ושמואל אמר הלכה כאנשי גליל.** פר"ח ובמקום שים מנהג ילכו אחר המנהג ובמקום שאין מנהג יעשו כשמואל דהלכתא כוותיה והא דבעי בסמוך עד היכן נהרדעא לאו משום דאין הלכה כשמואל אלא משום דשאר בבל נהוג כרב והא דקשה מהכיא דאלמנה (לקמן לה:) שם [י] אפרש בע"ה:

אחרנא

בביקתי אבל מזוני אית לה מר בר רב אשי אמר אפילו מזוני נמי לית לה ולית הלכתא כמר בר רב אשי אמר רב נחמן אמר שמואל תבעוה להנשא ונתפייסה אין לה מזונות הא לא נתפייסה יש לה מזונות אמר רב ענן לדידי מפרשא לי מיניה דמר שמואל אמרה מחמת פלוני בעלי יש לה מזונות מחמת בני אדם שאינן מהוגנין לה אין לה מזונות אמר רב חסדא זינתה אין לה מזונות אמר רב יוסף כיחלה ופירכסה אין לה מזונות מאן דאמר זינתה כל שכן כיחלה ופירכסה מאן דאמר כיחלה ופירכסה אבל זינתה אית לה מאי טעמא יצר אנסה ולית הלכתא ככל הני שמעתתא אלא כי הא [כ]דאמר רב יהודה אמר שמואל [ל]התובעת כתובתה בבית דין אין לה מזונות ולא והתניא [מ]מכרה כתובתה ומשכנה כתובתה עשתה כתובתה אפותיקי לאחר אין לה מזונות הני אין אבל תובעת לא הני בין בבית דין בין שלא בבית דין תובעת בבית דין אין שלא בב"ד לא: וכך היו אנשי ירושלים וכו': אתמר רב אמר הלכה כאנשי יהודה ושמואל אמר [נ]הלכה כאנשי גליל בבל וכל פרוודהא נהוג כרב נהרדעא וכל פרוודהא נהוג כשמואל ההיא בת מחוזא דהות נסיבא לנהרדעא אתו לקמיה דרב נחמן [ס]שמעה לקלה דבת מחוזא היא אמר להו בבל וכל פרוודהא נהוג כרב אמרו ליה והא לנהרדעא נסיבא אמר להו אי הכי נהרדעא וכל פרוודהא נהוג כשמואל ועד היכא נהרדעא עד היכא דסגי קבא דנהרדעא איתמר [ע]אלמנה רב אמר [פ]שמין מה שעליה ושמואל אמר אין שמין מה שעליה אמר רב חייא בר אבין וחילופה בלקיט רב כהנא מתני וכן בלקיט ומנה בה סימנא יתמא וארמלתא שלח ופוק אמר רב נחמן אע"ג דתנן במתניתין כוותיה דשמואל הלכתא כוותיה דרב דתנן [ק]אחד המקדיש נכסיו ואחד המעריך את עצמו אין לו לא בכסות אשתו ולא בכסות בניו ולא בצבע שצבע לשמן ולא בסנדלים חדשים שלקח לשמן אמר ליה רבא לרב נחמן וכי מאחר דתנן מתניתין כוותיה דשמואל אמאי הלכתא כוותיה דרב אמר ליה [ר]לכאורה כשמואל רהיטא כי מעיינת בה הלכתא כוותיה דרב מאי טעמא כי אקני לה אדעתא למיקם קמיה אדעתא למשקל ולמיפק לא אקני לה: כלתא דבי בר אלישיב הוה קא תבעה כתובתה מיתמי הוה קא ממטי להו לבי דינא אמרי זילא לן מילתא דתיזלי הכי אזלא לבישתינהו ואיכסתינהו לכוליה מנא אתו לקמיה דרבינא אמר להו הלכתא כוותיה דרב דאמר אלמנה שמין מה שעליה ההוא דאמר להו נדוניא לברת זל נדוניא א"ר אידי בר אבין [ש]פורנא ליתמי [ת]ההוא דאמר להו

ארבע

וכך היו בני ירושלים כותבין איתמר רב אמר הל' כאנשי יהודה ושמואל אמר הל' כאנשי ירושלים בבל וכל פרוודהא נהיג כרב נהרדעא וכל פרוודהא נהיג כשמואל ועד היכן הוא נהרדעא עד היכא דסגי קבא דנהרדעא. פי' עד מקום שמודדין במדת קב נהרדעא וקי"ל הל' כשמואל בדיני וכך פסק גם ר"י משום גאון אחד: איתמר אלמנה רב אמר שמין מה שעלי". פי' כשתבא לגבות כתובתה מן היורשין שמין לה הבגדים שעליה בפרעון כתובתה דכי אקני לה אדעתא למיקם קמיה אדעתא דלמשקל ומיפק לא אקני לה. ושמואל אמר אין שמין פי' דמשעה ששאלת לו זכתה כמתנה וזהן שלה: ארחב"א וחילופא בלקוט. פי' שכיר שדר בכית בע"ה ועשה לו בגדים לכשמשלים זמנו ורוצה לצאת וחובב שכר פעולתו החליפו דבריהם דשמואל אמר שמין מה שעליו ומעלה אותם לו בשכרו ורב אמר אין שמין מה שעליו רב כהנא מתנא וכן בלקוט לרב שמין ולשמואל אין שמין ומנח ביה סימנא יתמא שלח ופוק שלח ופוק. פי' הפשיטו מבגדיו ויצא כלומר שמין מה שעליו וקרי ליה יתמא ע"ש שנהגים בו מנהג יתמין גליל הי' כותבין כאנשי ירושלים ובייהודה היו כותבין עד שירצו היתומים ליתן לה כתובתה. לפיכך אם רצו היורשים נותנים מוכיח בפירוש שיש כתובה לארוסה אע"ג דלא כתב לה דתנן התם [היא אומרת] קידשתני והוא אומר לא קדשתיך היא אסורה בקרוביו והוא מותר בקרובותיה ואמרינן התם אם נתן גט מעצמו כופין אותו ליתן כתובה ואי בדבתב לה תיפוק ליה דהא כתב לה ותו האיך יכול לכפור ולומר לא קדשתיך א"ו בדלא כתב לה: בעי רבא בת אנוסה. פי' אנס את הנערה ונשאה אח"כ כדכתיב ולו תהיה לאשה והגדילה לו בת ומת י"ל מזונות מן האחין מנכסיו או לא מזונות הבת שהן תנאי כתובה מיפקע בהכי או לא מי אמרינן כיון דל"ל כתובה ת"כ נמי ל"ל א"ד כתובה היינו טעמא דלא תיקון לה רבנן דכל כתובת אשה הוא משום שלא תהא קלה בעיניו להוציאה והאי לא מצי מפיק לה כדכתיב לא יוכל לשלחה כל ימיו והשתא כתובה דמשום אפוקי הוא דלא תקינו רבנן דליכא למיחש לה אבל שאר ת"כ דלא משום להוציאה איתקון אית לה תיקון: **מתני'** את תהא יתבא בביתי ומיתזנא מנכסי כל ימי מיגר ארמלותיך בביתי: מיגר משך או מיגר לשון דירה וכך היו אנשי ירושלים כותבין אנשי גליל הי' כותבין כאנשי ירושלים ובייהודה היו כותבין עד שירצו היתומים ליתן לה כתובתה. לפיכך אם רצו היורשים נותנים

מוסף רש"י

בביתי ולא בביקתי. בית לר כעין לריף כדאמרינן במסכת שבת (עז:) בקתא כי עקתא, אם היה מדור שלו לר לא קבל עליו לזונה את בניו ולכוסיכה (לקמן קג.). **התובעת כתובתה בב"ד אין לה מזונות.** מעתה, דבלית דעתה דבעי לאינסוכי ואיכו לא אתי בהדה אלא כל ימי מיגר ארמלותיך בביתי, שהיא אלמנה בשביל בנודו (גיטין לה.). **אין לו.** לגזבר, **לא בכסות אשתו.** למאכנו בשביל הערך וכן לגני מקדש לא הוי בכלל נכסים להקדישו (ב"ק קב.) **שלו שלו** (ערכין כד.). **שצבע לשמן.** לאם **אשתו** וכניו (שם ושם). **ולא בסנדלים חדשים.** רבותא קמ"ל דאע"ג דעדיין לא נעלום הרי הן כמחקתן משעת לקיחה (שם).

תוספות רי"ד

כיון דל"ל לשון' כתובה פי' בדתנן בפ' אלמנה ניזונית דף ק ע"ב) השני' והאיילונית אין לה כתובה וא"ל מזונות וטעמא מפורש בפ' י"מ משום דאיהי מרגלא ליה וקנסוה רבנן הלכך תנאי כתובה נמי אין לה דבנין נוקבין. א"ד אימא דעבדא איסורא קנסוה רבנן אבל איהי דלא עבדא איסורא לא קנסוהו רבנן תיקו: בעי רבא בת ארוסה. פי' המורה ארוס ל"ל מזונות. פי' מן האחים בנכסי האב או לא כיון דאית לה לארוסה כתובה. פי' היינו מו"מ מן האירוסין כדאמרינן לקמן בשלהי הכותב תנאי כתובה נמי כגון מזוני דבנן נוקבן אית לה א"ד כיון דלא תקינו רבנן למכתב כתובה עד שעת נשואין ומקמי הכי לא חיילא לית לה נמי תנאי כתובה באירוסין תיקו. ומהכא נמי מוכח דאית כתובה לארוסה אע"ג דלא כתב לה דאי בדכתב לה מאי קמבעיי להו. אי דכתב לה תנאי דבנן נוקבין יש לה ואי דלא כתב לה תנאי דבנין נוקבין ומנה מאתים כתב לה פשיטא דכתובה אית לה תנאי דבנין נוקבין ל"ל ואמאי קמבעיא להו א"ו הכי סבר אע"ג דלא כתב לה כתובה אית לה מנה ומאתים ומ"ה בעי אי אית לה נמי תנאי דב"נ אי לא וה"נ איכא למבעי על ארוסה גופא אי מתזנא לאחר מיתת הבעל מנכסיו או לא ועשם אחד להן. ובפ' האומר בקידושין

בת אנוסה מהו. תימה דאנוסה גופה תיבעי: **בביתי ולא** בביקתי. כשאין להן כי אם ביקתי היא מפסדת דלכולי עלמא יכולין לגרשה ובים להם בתים טובים היא מרווחת בהאי לישנא דביתי שמשתמשת במדור כדרך שנשתמשה בחיי בעלה דאמרינן בהנוסח (לקמן דף קג.) ואין להחליף לה לגרוש ממנו או שמא אפילו לכיולא בו: **לית הלכתא ככל הני שמעתתא.** [לאולהו קמי] בר מתבעוה ליגשה דהכוא עדיפא דאי ככל הני דוקא וקמי נמי אתבעוה ליגשה א"כ קשיא דשמואל אדשמואל לרב ענן דאמר לעיל לדידי מפרשא לי מיניה דמר שמואל כו' וכה"ג איכא בפרק תולין (שבת דף קמ.) לית הלכתא ככל הני שמעתתא דלאו דוקא [ט]: **ושמואל אמר הלכה כאנשי גליל.** פר"ח ובמקום שים מנהג ילכו אחר המנהג ובמקום שאין מנהג יעשו כשמואל דהלכתא כוותיה והא דבעי בסמוך עד היכן נהרדעא לאו משום דאין הלכה כשמואל אלא משום דשאר בבל נהוג כרב והא דקשה מהכיא דאלמנה (לקמן לה:) שם [י] אפרש בע"ה:

אחרנא

בביקתי אבל מזוני אית לה מר בר רב אשי אמר אפילו מזוני נמי לית לה ולית הלכתא כמר בר רב אשי אמר רב נחמן אמר שמואל תבעוה להנשא ונתפייסה אין לה מזונות הא לא נתפייסה יש לה מזונות אמר רב ענן לדידי מפרשא לי מיניה דמר שמואל אמרה מחמת פלוני בעלי יש לה מזונות מחמת בני אדם שאינן מהוגנין לה אין לה מזונות אמר רב חסדא זינתה אין לה מזונות אמר רב יוסף כיחלה ופירכסה אין לה מזונות מאן דאמר זינתה כל שכן כיחלה ופירכסה מאן דאמר כיחלה ופירכסה אבל זינתה אית לה מאי טעמא יצר אנסה ולית הלכתא ככל הני שמעתתא אלא כי הא [כ]דאמר רב יהודה אמר שמואל [ל]התובעת כתובתה בבית דין אין לה מזונות ולא והתניא [מ]מכרה כתובתה ומשכנה כתובתה עשתה כתובתה אפותיקי לאחר אין לה מזונות הני אין אבל תובעת לא הני בין בבית דין בין שלא בבית דין תובעת בבית דין אין שלא בב"ד לא: וכך היו אנשי ירושלים וכו': אתמר רב אמר הלכה כאנשי יהודה ושמואל אמר [נ]הלכה כאנשי גליל בבל וכל פרוודהא נהוג כרב נהרדעא וכל פרוודהא נהוג כשמואל ההיא בת מחוזא דהות נסיבא לנהרדעא אתו לקמיה דרב נחמן [ס]שמעה לקלה דבת מחוזא היא אמר להו בבל וכל פרוודהא נהוג כרב אמרו ליה והא לנהרדעא נסיבא אמר להו אי הכי נהרדעא וכל פרוודהא נהוג כשמואל ועד היכא נהרדעא עד היכא דסגי קבא דנהרדעא איתמר [ע]אלמנה רב אמר [פ]שמין מה שעליה ושמואל אמר אין שמין מה שעליה אמר רב חייא בר אבין וחילופה בלקיט רב כהנא מתני וכן בלקיט ומנה בה סימנא יתמא וארמלתא שלח ופוק אמר רב נחמן אע"ג דתנן במתניתין כוותיה דשמואל הלכתא כוותיה דרב דתנן [ק]אחד המקדיש נכסיו ואחד המעריך את עצמו אין לו לא בכסות אשתו ולא בכסות בניו ולא בצבע שצבע לשמן ולא בסנדלים חדשים שלקח לשמן אמר ליה רבא לרב נחמן וכי מאחר דתנן מתניתין כוותיה דשמואל אמאי הלכתא כוותיה דרב אמר ליה [ר]לכאורה כשמואל רהיטא כי מעיינת בה הלכתא כוותיה דרב מאי טעמא כי אקני לה אדעתא למיקם קמיה אדעתא למשקל ולמיפק לא אקני לה: כלתא דבי בר אלישיב הוה קא תבעה כתובתה מיתמי הוה קא ממטי להו לבי דינא אמרי זילא לן מילתא דתיזלי הכי אזלא לבישתינהו ואיכסתינהו לכוליה מנא אתו לקמיה דרבינא אמר להו הלכתא כוותיה דרב דאמר אלמנה שמין מה שעליה ההוא דאמר להו נדוניא לברת זל נדוניא א"ר אידי בר אבין [ש]פורנא ליתמי [ת]ההוא דאמר להו

ארבע

תוספות רי"ד (המשך)

לה כתובתה ופוטרים אותה: תני ר"י בביתי ולא בביקתי. פי' דוקא אם הניח בית גדול שראוי לה ולהם הן חייבים לתת לה מדור ואין יכולים לומר לה לכי לבית אביך ואנו זנין אותך שם. אבל אם הניח מדור צר ודחוק אין חייבים לתת לה מדור דמתני' תני תרי בביתי כדי לדיוקא בביתי ולא בביקתי אלא זנים אותה בבית אביה מנכסיו ול"א כיון דלא קרינן ביה בביתי לא קרינא ביה נמי ומתזני מנכסי: מר בר"א אמר אפילו מזוני נמי ל"ל. פי' כיון דבטל התנאי דמדור בטל נמי תנאי דמזונות דיתבא בביתי אתני בהדי' וכיון דלא יתבה בביתיה לא מיתזנא. ומסיק תלמודא ולית הל' כמר בר"א דהאי דקתני בביתי שלא תוכל היא לומר תני לי מזונות בבית אבי וא"א לדור עמכם דלא יהבי לה אא"כ יושבת ונזונות עמהן דברכת הבית ברובה אבל הכא דאינהו מעכבי מעלין לה מזונות בבית אביה: אר"נ א"ש תבעוה להנשא ונתפייסה א"ל מזונות. פי' דלא קרינן בה מיגר ארמלותיך בביתי הא לא נתפייסה י"ל מזונות. פי' ראע"פ שהעכבה היתה מחמת שלא הי' התובעה הגון לה לא מחמת כבוד בעלה: אר"ע לדידי מפרשא לי מיניה דמר שמואל אמרה מחמת פ' בעלי י"ל מזונות מחמת ב"א שאינן מהוגנים לי אין לה מזונות. פי' משמע דאי הוו מהוגנים הוה מינסבא להו: אר"ח זנתה אין לה מזונות אמר ר"י כחלה ופרכסה א"ל מזונות. פי' דגלי דעתא דלא משום כבוד בעלה מעכבא מ"ד זנתה כ"ש כחלה ופרכסה ומ"ד כחלה ופרכסה אבל זינתה י"ל מזונות מ"ט יצר אנסוה ומסיק תלמודא ולית הל' ככל הני שמעתי' אלא כי הא דאר"י א"ש התובעת כתובתה בב"ד א"ל מזונות ולא נדוניא: מכרה כתובה או משכנה או עשאה אפותיקי אין לה מזונות. פי' [אפותיקי] פה תהא קאי למיקם אמרה לבע"ח לא תגבה חובך אלא משדה זו המיוחד לכתובתי הני אין אבל תובעת לא. פי' ומ"ה לא תני תובעת בהדי הנך דבריתא הני בב"ד ושלא בב"ד תובעת כתובתה בב"ד אין שלא בב"ד לא:

עין משפט
נר מצוה

קבב א ב ג מיי' פי"ט מהל' אישות הלכ' יד טוש"ע אה"ע סי' קיג סעיף ה:
קבג ד מיי' פי"מ שם הלכה ו סמג לאוין פז ועשין מח טוש"ע שם סימן לג סעיף ה:
קבד ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ח:
קבה ו ז מיי' שם טוש"ע שם סעיף ג:
קבו ח ט מיי' פט"ז שם הלכה ד סמג עשין מח טוש"ע שם סי' לט סעיף ח:
קבז י מיי' פ"ג מהל' ערכין הלכה יד סמג עשין קלא:
קבח כ ל מיי' פי"ח מהל' זכיה הלכה כב סמג עשין עב טוש"ע ח"מ סי' רנג סעיף טז: